

Välfärd

2/2012

SCB

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Fokus på Europa:

Fler äldre att

FÖRSÖRJA

ENGELSKAN

dominerar språkutbildningen

FATTIGDOMSMÅTT

visar på skillnader

Utlandsstudier lockar medicinare

23
miljoner
arbetslösa i EU

ges ut av

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

med syfte att i lättillgänglig form presentera och analysera aktuell statistik om välfärd, arbetsmarknad, utbildning och befolkning. Tidskriften är öppen för bidrag från experter såväl inom som utanför SCB. Författarna svarar själva för åsikter som framförs.

© 2012, Statistiska centralbyrån

Citera gärna men ange källan:
SCB:s tidskrift Välfärd

REDAKTION

Alexandra Kopf Axelman	08-506 943 51
Chefredaktör	
Susanne Ekholm	08-506 945 97
Johan Eklund	45 38
Anna Nyman	45 94
Peter Gärqvist	019-17 67 85
Hans Heggeman	68 10
Kenny Petersson	65 62
Åsa Westlund,	
layout, diagram	08-506 949 15

REDAKTIONSRÅD

Stina Andersson, ansvarig utgivare
Christina Cronsjö
Eva Hagsten
Marie Haldorson
Kjell Jansson
Tommy Johansson
Jens Olin

ADRESS

Tidskriften Välfärd
Statistiska centralbyrån
Box 24300, 104 51 Stockholm
Fax: 08-506 947 72
E-post: tidskriften.valfard@scb.se
Webbplats: www.scb.se/valfard

PRENUMERATIONER

SCB, Publikationsförsäljningen
701 89 Örebro
publ@scb.se
Kundservice
08-506 948 01
Prenumerationspris 2012
helår (4 nummer): 350 kr
Lösnummer: 90 kr
exkl. moms

Omslagsfoto:
IStockphoto

Medlem i

**SVERIGES
TIDSKRIFT**

ISSN 1654-1502 (online)
ISSN 1651-6710 (print)
URN:NBN:SE:SCB-2012-A05T11202_pdf (pdf)

Lenanders Grafiska AB, maj 2012

Svanenmärkt trycksak

Licensnummer 341 145

Europa i förändring

Det har varit mycket fokus på Europa under de senaste åren. Begrepp som "PIGS" och "Merkozy" har myntats. Reportrar har stått och rapporterat från torg i olika europeiska städer. Vi hoppas att det här numret av Välfärd ger dig bakgrund om demografi, arbetslöshet, fattigdom, utbildning och hälsa i Europa.

ATT JÄMFÖRA STATISTIK mellan länder har sina begränsningar. Både kulturella skillnader och olika sätt att ta fram statistiken påverkar resultaten. I Välfärd kan du läsa om hur arbetet för att öka statistikens jämförbarheten går till i praktiken.

ÄNDÅ SÄGER STATISTIKEN EN HEL DEL och de begränsningar som finns ska inte hindra oss från att göra jämförelser mellan olika länder. EU samordnar statistiken och därför finns det mest statistik över EU-länderna. Vi har också plockat med våra nordiska grannar, Norge och Island, i tidningen.

EUROPA ÄR I FÖRÄNDRING. När vi gjorde statistiska kartor över Europa för några år sedan fanns det ofta en skiljelinje mellan gamla Öst- och Västeuropa, nästa oavsett vad kartan visade. Det är inte självklart längre.

I det här numret av Välfärd hittar du fem kartor över Europa. De är fulla av överraskningar, i alla fall för mig. Visste du att det är minst skillnad mellan kvinnor och mäns sysselsättningsgrad i Baltikum? Eller att grekerna är de som känner sig friskast i Europa?

KARTAN ÖVER ARBETSLÖSHET bjuder kanske inte på så många överraskningar. Vi har i TV och tidningar kunnat följa utvecklingen och vet att Spanien och Grekland har stora problem.

PÅ EU:S STATISTIKBYRÅ EUROSTATS HEMSIDA kan du göra Europakartor över massor av ämnen. Den nyfikna uppmanas att ge sig dit och testa. Hitta dina egna överraskningar!

Alexandra Kopf Axelman
alexandra.kopf.axelman@scb.se

TEMAT PÅ SCB:S DEMOKRATIDAG den 27 september är att mäta demokrati

Två SCB-jubilarer uppmärksammas, **valdeltagandeundersökningen** har fyllt 100 år och **partisympatiundersökningen** firar 40 år. Dessutom presenteras färskare resultat från undersökningen om förtroendevalda i kommuner och landsting, samt undersökningen om den lokala demokratin.

5 **Plats för analys och tolkning**
Lättare att hitta artiklar på SCB:s webbplats.

6 **Var tionde utlandsstuderande läser till läkare**

8 **Allt färre bor i glesbygd**
Befolkningsprognos till 2041 för olika kommuntyper.

10 **Varannan svensk bor nära havet**
Annorlunda kartor ger nya perspektiv på Sverige.

13 **Europa blir äldre**
40-talets barnkullar har nått pensionsåldern.

» Europa är jordens till ytan näst minsta världsdel. Befolkningen däremot är världens tredje största.

18 *Arbetslöshet i Europa:*
Stora skillnader mellan länderna

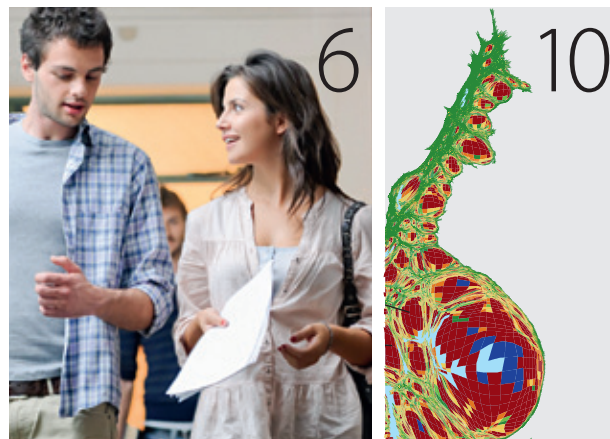
21 **EU sätter mått på fattigdom**
116 miljoner personer lever i risk för fattigdom och social utestängning i Europa.

24 **Tyska språket förlorar mark i Europa**
Engelskan dominerar i skolan.

26 *Internationell statistik:*
Jämförbarhet kräver hårt arbete

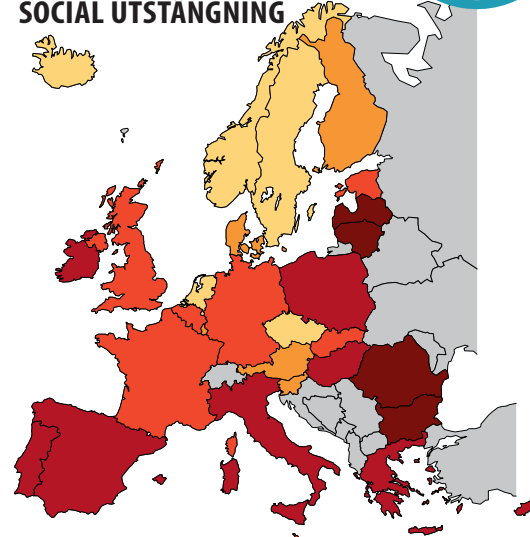
28 *Statistikskolan:*
"Totalfelet" – ett önskemått på osäkerhet

30 **NOTISER**

Fokus på
EUROPA

21 **RISK FÖR FATTIGDOM OCH SOCIAL UTSTÄNGNING**

Baksidan:

Grekerna nöjdast med hälsan

Karta över "mycket bra" hälsa i Europa.

HISTORISK STATISTIK PÅ WEBBEN

All viktigare officiell statistik från 1800-talet finns nu i digital form på SCB:s webbplats. Den äldsta, nu digitaliserade statistiken, är från 1720-talet och berör ämnen som befolkning, väderlek och utrikeshandel.

För närvarande är digitalisering av 1900-talsstatistiken i full gång. Du hittar den historiska statistiken på www.scb.se/historisk-statistik.

FILMTIPS

Har du sett kortfilmen om varför det är viktigt att delta i SCB:s undersökningar?

Du kan dels se den på SVT:s Anslagstavla, dels på webbplatsen, www.scb.se/ lämna uppgifter.

Ur kalendariet

18–20 JUNI Sommarskolan i Örebro

22–23 AUG KOMMEK, mässan om framtidens globala ekonomi i Malmö (SCB deltar)

27 SEPT Demokratidagen i Stockholm

28 SEPT Konjunkturseminarium i Stockholm

SCB i Almedalen

Årets tema för SCB:s medverkan i Almedalen är **"Statistikens betydelse för samhället"**. Missa inte vår Statistikbiosk som ger gratis service på plats.

Rubrikerna på årets seminarier är:

DEM GÖR VAD OCH HUR JÄM-STÄLLDA ÄR VI?

Har vi ändrat våra vanor under de senaste decennierna?

URBAN MINING

Skrot i gatan en guldgruva för samhället!

ARBETAR SVENSKARNA FÖR LITE?

En jämförelse av hur mycket vi jobbar jämfört med övriga Europa.

ATT MÄTA SKRÄP ÄR INTE BORTKASTAD TID!

Ett seminarium om SCB:s skräpmätningar

VARFÖR UNDERSÖKER SCB DET CIVILA SAMHÄLLET?

Hur används statistiken och av vem?

För mer information besök www.scb.se

Foto: iStockphoto

Publikationer från SCB

■ Studenter positiva till studieuppehåll

Sex av tio nybörjare i högskolan som gjort uppehåll i studierna efter gymnasiet uppgav att de hade fått erfarenheter av detta som de sedan haft nytta av i sina studier. Det är ett av resultaten som presenteras i rapporten **Tiden mellan gymnasieskolan och universitetet/högskolan, en enkätundersökning**.

■ Livslångt lärande

Drygt 3 miljoner personer i åldern 20–74 år deltog i någon form av utbildning, kurs eller studiecirkel under år 2010. Det motsvarar, enligt rapporten **Vuxnas lärande 2010**, nästan hälften av alla vuxna.

■ De flesta nyblivna föräldrar är sambos

Av de par som blev föräldrar första gången år 2000 bodde vart tionde inte tillsammans när barnet föddes. Många av dem flyttade ihop efter förlossningen och en del hade bott ihop tidigare, men hunnit separera. Tre procent av föräldrarna bodde varken tillsammans före eller efter barnets födelse. Läs mer i **Sambo, barn, gift, isär? Parbildning och separationer bland förstagångsföräldrar**.

Alla publikationer kan laddas ner som pdf-er från www.scb.se. Vissa av dem kan du även beställa tryckta.

97 000

bostadsrätter såldes under 2010 till ett genomsnittspris på 1,3 miljoner kronor.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok

■ Sex av tio vill läsa vidare

57 procent av eleverna i gymnasieskolans årskurs 3 planerar att börja en högskoleutbildning inom de närmaste tre åren. Fler kvinnor än män vill plugga vidare, 65 respektive 49 procent. Läs mer i rapporten **Gymnasieungdomars studieintresse läsåret 2011/12**.

Du vet väl att alla **artiklar från Velfärd** finns samlade på www.scb.se? Nu kommer det att bli enklare att söka bland artiklarna och att hitta just det som du är intresserad av. Dessutom finns artiklar inom fler områden än de som Velfärd vanligtvis tar upp.

– Vi vill hitta ämnen som engagerar och påverkar många i sitt vardagsliv, frågor som vi kanske inte skriver så mycket om idag. Det berättar Karin Anderberg och Annette Lagerkvist som drivit projektet.

Foto: Lena Bläsö Jansson

Plats för ANALYS OCH TOLKNING

I maj lanserar Statistiska centralbyrån en ny funktion för att hitta artiklar på vår webbplats. Artiklarna ska ge plats för analyserande texter och tolkningar och gärna vara ämnesövergripande. De kan också innehålla internationella jämförelser och fakta som speglar förändringar över tiden.

– Syftet är att vi vill bredda vår målgrupp, att artiklarna ska konkretisera och levandegöra statistiken så att fler får reda på vilken enormt stor kunskapsbank SCB faktiskt är. Det berättar **Annette Lagerkvist**, webbkoodinator på SCB som tagit fram det nya konceptet tillsammans med **Karin Anderberg** som är redaktör.

Det mesta som publiceras på webbplatsen idag är resultatredovisningar av olika slag. Databaser, pressmeddelanden och statistiska meddelanden där de senaste siffrorna presenteras.

– Vi vill att artiklarna ska inspirera läsarna att själva gå vidare i databaserna eller väcka andra idéer om hur de kan använda statistiken på nya sätt, säger Karin.

– Artiklarnas innehåll kommer att vara mer efterfrågestyrda; vad vill folk veta mer om just nu? Vad är aktuellt i samhällsdebatten? Finns fakta som media missat? Vi kan lyfta detaljer som kan vara små men nog så intressanta, nya vinklingar på frågor som redan diskuterats. Vi ska helt enkelt bli mer angelägna och ge faktaunderlag som andra kan använda.

Artiklarna kommer att exponeras tydligt på startsidan och vara sökbara på flera olika sätt.

– Vi vill bli hittade på ett enkelt sätt, det är viktigt för en modern myndighet att vara tillgänglig, säger Karin Anderberg.

De mest besökta sidorna

- 1 Namnsök**
- 2 Befolkningsstatistik**
- 3 Nyckeltal**
- 4 Konsumentprisindex**
- 5 Lönedatabasen**

FAKTA

www.scb.se har cirka 400 000 besök per månad. Ungefär lika många är förstagångsbesökare som återkommande besökare. Webbplatsen består av cirka 17 000 sidor (dokument ej inräknade).

Susanne Ekholm

VAR TIONDE

utlandsstuderande läser till läkare

Ett stort antal svenskar åker varje år utomlands för att studera. De mest populära länderna är Storbritannien och USA. Allt fler väljer också att läsa en hel utbildning i ett annat land än Sverige.

” De flesta av dem som studerar i ett annat land är freemover-studenter, det vill säga de har själva arrangerat sina utlandsstudier.

» Läsåret 2010/11 studerade 26 600 svenskar utomlands via utbytesprogram, som freemover-student eller som deltagare i språkkurser med studiemedel från CSN. Det motsvarar 6 procent av det totala antalet studenter i Sverige samma år. Under det senaste decenniet har antalet utresande studenter legat runt 25 000 per år, men antalet har ökat de senaste tre åren.

De flesta av dem som studerar i ett annat land är freemover-studenter, det vill säga de har själva arrangerat sina utlandsstudier. Närmare 17 500 svenskar läste utomlands som freemovers läsåret 2010/11. Bland de övriga var 6 000 utbytesstudenter inom ramen för ett utbytesprogram och 3 500 reste för att delta i språkkurser.

De senaste tio åren har antalet freemovers ökat med 19 procent. Under samma tidsperiod ökade antalet utresande utbytesstudenter med 48 procent, medan antalet som deltog i språkkurser minskade med 51 procent.

FLER KVINNOR ÄN MÄN studerar i Sverige. Samma mönster gäller för de svenskar som studerar utomlands. Läs-

året 2010/11 var 60 procent av de utresande studenterna kvinnor och 40 procent män.

Av studenterna som lämnade Sverige för att studera år 2010/11 var 18 procent utrikes födda och 10 procent födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. Motsvarande andel bland samtliga studenter i Sverige var 10 respektive 5 procent. Andelen studenter med utländsk bakgrund är alltså större bland de som studerar utomlands än bland det totala antalet studenter i Sverige.

DE FLESTA SOM STUDERAR UTOMLANDS gör det endast en eller ett par terminer. Det verkar dock som det blir vanligare att skaffa sig en hel eller större del av sin utbildning utomlands och att allt fler studenter stannar sju terminer eller längre. En orsak till att fler stannar långa perioder är att många väljer att läsa hela utbildningar i utlandet, eftersom det är stor konkurrens om platserna i Sverige. Det gäller framförallt läkarutbildningen. Även antalet som läser till veterinär utomlands har ökat under de senaste åren.

Den vanligaste studieinriktningen för dem som reser som freemovers är *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration*. Nära en tredjedel läser inom den inriktningen. Den näst största inriktningen är *hälso- och sjukvård samt social omsorg* och den tredje största *humaniora och konst*.

Fördelningen av freemover-studenter inom de olika ämnesområdena har förändrats under åren. Exempelvis har antalet som studerar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg mer än tredubblats under de senaste tio åren. Det beror till stor del på att allt fler läser läkarutbildningar utomlands. Under de senaste tio åren har antalet som studerar till läkare utomlands ökat från 600 till nästan 2 900.

NÄRA TVÅ AV TRE UTRESANDE studerar i Europa. Även Nordamerika – främst USA – lockar många svenskar. Det har blivit allt vanligare att studera i Asien. Antalet svenska studenter i Asien har ökat från 400 till 2 500 på tio år. När man ser till enskilda länder är det Storbritannien och USA som tar emot i särklass flest svenska studenter. Därefter följer Danmark, Australien, Spanien, Frankrike och Polen. Studenternas val av länder förändras över tid. Trots att Australien nu är det fjärde största mottagarlandet har antalet som läser i Australien minskat under de senaste tio åren. Även Spanien och Frankrike tar emot färre svenska studenter nu. Däremot har Danmark, Polen, Japan och Kina blivit mer vanliga destinationer.

Ökningen av svenskar som studerar i Danmark har varit särskilt stor och numera är Danmark det tredje mest populära landet.

Många av de som åker till Polen och Danmark läser till läkare. Av de svenskar som studerar i Polen läser hela 80 procent till läkare, och motsvarande andel bland de som studerar i Danmark är 33 procent. Också bland de studenter som åker till Rumänien och Ungern är det en stor andel som läser till läkare.

LÄSÅRET 2010/11 TOG 43 300 PERSONER examen från svensk högskola, inresande studenter ingår inte i den siffran. Av dessa hade 13 procent läst utomlands någon gång under de senaste tolv terminerna. Skillnaden mellan olika examensgrupper var dock stor. Högst andel som studerat utomlands hade arkitekter med 46 procent. Därefter följde magisterexamen inom *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* med 38 procent följt av 37 procent av dem som tagit juristexamen. Utlandsstudierna behöver dock inte vara kopplade till den examen som avlagts. ■

Anna Eriksson

arbetar med utbildningsstatistik på SCB
019-17 68 12
anna.eriksson@scb.se

Anna Gärdqvist

arbetar med utbildningsstatistik på SCB
019-17 65 45
anna.gaerdqvist@scb.se

EU:s mål för rörlighet mellan länder

Betydelsen av rörlighet mellan länder för att inhämta kunskaper och erfarenheter är något som uppmärksammas inom EU. Medlemsstaterna har enats om **riktmärken för rörligheten**, och när det gäller högre utbildning är målet att 20 procent av de utexaminerade år 2020 ska ha haft en period utomlands som motsvarar minst 15 ECTS-poäng eller minst tre månader.

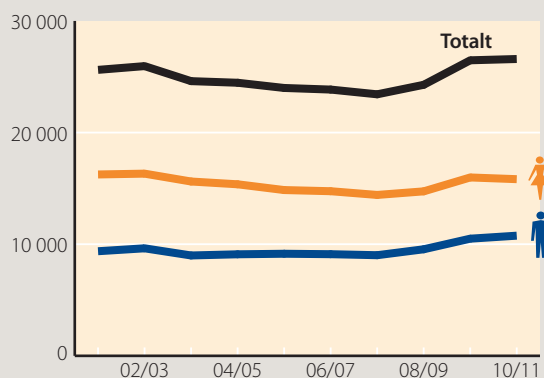
Situationen skiftar i dag mycket mellan länderna. Visserligen små länder, t.ex. Cypern, har en mycket hög rörlighet medan den i andra länder ligger runt några få procent.

För Sveriges del ligger rörligheten bland examinerade runt 15 procent.

Det innefattar både de som åker utomlands en kortare period och tillgodoser sig sin poäng i sin svenska utbildning och de som tar examen utomlands.

FLER KVINNOR ÄN MÄN STUDERAR UTOMLANDS

Antal utresande studenter, läsårerna 2001/02–2010/11

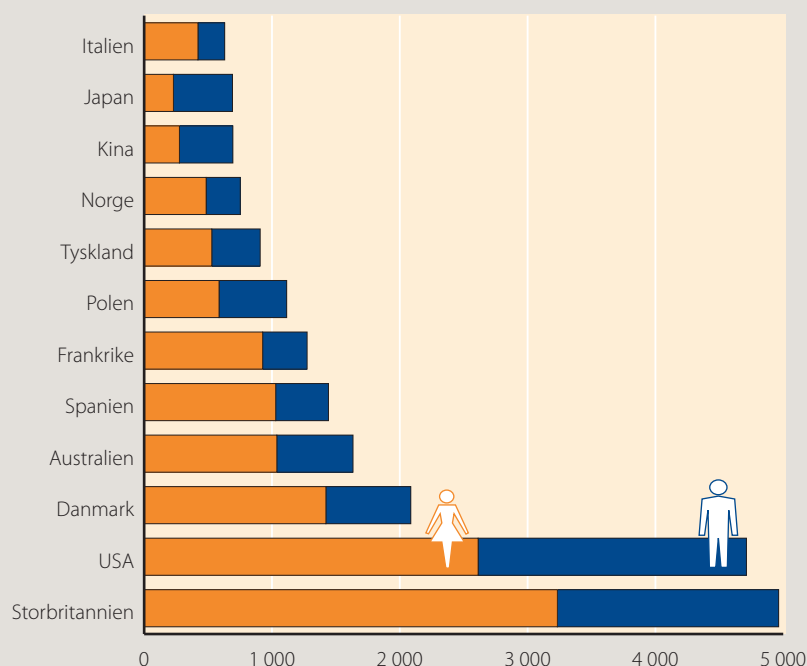

80 %

av de svenskar som studerar i Polen läser till läkare.

FLEST SVENSKAR STUDERAR I STORBRIANNIEN OCH USA

Länder som tog emot flest studenter från Sverige, läsåret 2010/11

Sakta men säkert minskar antalet människor som bor på den svenska glesbygden. Samtidigt kommer allt fler bo i storstäder med förorter och i andra större städer.

Allt färre bor i glesbygd

Sveriges befolkning kommer förmodligen att öka under många år framöver. Ökningstakten förväntas däremot minska. Det beror både på att invandringen och det nuvarande födelseöverskottet, alltså att fler föds än dör, väntas minska.

Befolkningsökningen har tidigare inte fördelat sig jämnt över landet och det är inte troligt att den kommer göra det i framtiden heller. För att få en uppfattning om detta kan prognoser tas fram för olika regioner. Inför prognosarbetet studerar vi hur den enskilda regionens befolkningssammansättning ser ut i nuläget när det gäller till exempel kön och ålder. Vi tar även hänsyn till hur fruktsamhetstal, dödlighetsrisker och flyttningsmönster sett ut under de senaste åren. Utifrån dessa data går det sedan att beräkna hur många barn som förväntas födas, i vilken omfattning antalet äldre kommer att öka och så vidare. För att beräkna den framtida nivån på födelsetal och avlidna använder vi SCB:s riksprognos för Sverige. Riksprognosen sätter också ett tak för de regionala prognoserna. Summan av folkmängden, födda, döda, invandrade och utvandrade i regionerna ska tillsammans överensstämma med de väntade antalen för hela Sverige.

DE REGIONALA PROGNOSENA visar att den utveckling vi sett under lång tid kommer att fortsätta. Befolkningen väntas öka i alla de studerade kommuntyperna utom en – glesbygdskommunerna. Här fortsätter istället befolkningen att minska sakta men säkert.

När man gör och ser resultaten av prognoser kan man fundera lite kring samband och tolkning av dem. Till exempel bor det många unga i förorter till storstäderna. Det är rimligt att anta att många av dem själva kommer att få barn under prognosperioden. För att

FAKTA

Indelningen i olika kommungrupper baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) kommungruppsindelning från 2005, se www.skl.se.

beräkna antalet födda barn i framtiden kan vi ta hjälp av vad vi vet om fruktsamheten i förorter idag. I kommuner med många äldre är det också rimligt att anta att antalet döda i förhållande till hela befolkningen kommer att bli högre än i en genomsnittlig kommun. Glesbygdskommuner är exempel på detta.

MAN KAN OCKSÅ FUNDERA kring flyttströmmar och deras riktning. Många unga flyttar till exempel till storstäder för att studera exempelvis, men en hel del av dem flyttar också därifrån när de bildar familj. Människor invandrar också till Sverige. Många bosätter sig då i storstäder, förorter till dessa eller större städer och det är rimligt att anta att befolkningen i dessa kommuntyper påverkas mer av invandring än andra kommuntyper även i fortsättningen.

BEFOLKNINGENS ÅLDERSSTRUKTUR kommer att skilja sig åt mellan olika typer av kommuner även i framtiden. Enligt riksprognosen kommer andelen som är yngre än 20 år att minska något till år 2041 och andelen i de arbetsföra åldrarna 20–64 år kommer också att minska. Gruppen 65 år eller äldre kommer däremot att öka under samma period. Antalet 100-åringar eller äldre kommer mer än fördubblas. Att andelen äldre ökar beror både på en ökad medellivslängd och på de stora kullarna som föddes på 1940-talet.

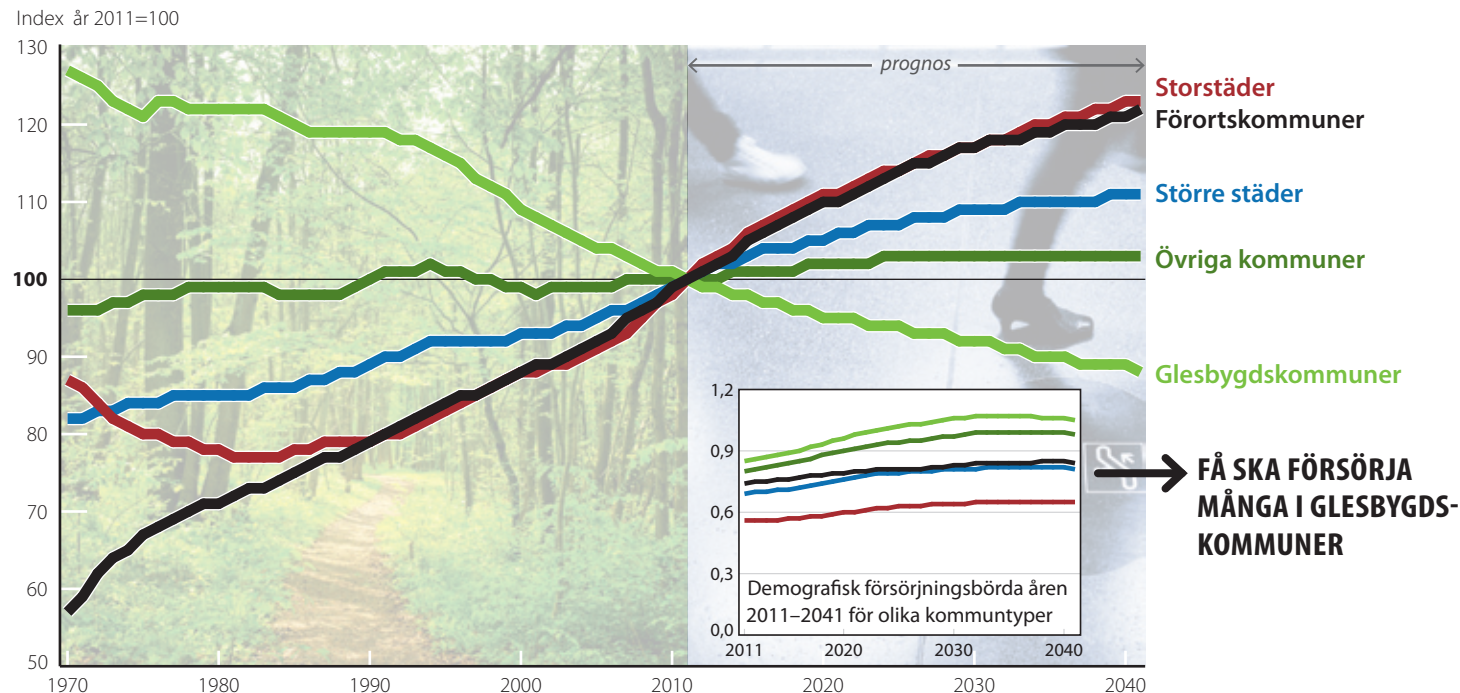
I STORSTÄDERNA Stockholm, Göteborg och Malmö kommer det att bo många i yrkesverksam ålder även i framtiden. År 2011 hade storstäderna den högsta andelen i åldrarna 20–64 år av alla kommuntyper, 64 procent. Däremot hade de en förhållandevis låg andel barn och ungdomar, 21 procent, respektive äldre, 15

32 %

av befolkningen i glesbygdskommuner beräknas vara 65 år eller äldre år 2041.

ÖKANDE BEFOLKNING FÖR DE FLESTA KOMMUNTYPERNA

Faktisk befolkningsutveckling 1970–2011 och förväntad utveckling 2012–2041 för olika kommuntyper

Folkmängden den 31 december 2011 har fått indexvärdet **100** för varje kommuntyp. Värdet 57 för förortskommunerna 1970 innebär att de det året hade en folkmängd som var 57 procent av den år 2011. Glesbygdskommunerna som 1970 hade indexvärdet 127 hade en befolkning som var 27 procent större det året än 2011.

procent. Om 30 år beräknas andelen yngre än 20 år vara densamma, medan andelen i arbetsför ålder väntas minska till 61 procent, vilket fortfarande är högst bland kommuntyperna. Andelen 65 år eller äldre beräknas öka till 19 procent.

I STORSTÄDERNAS FÖRORTER förväntas en viss förskjutning mot en lite äldre befolkning. De äldres andel beräknas öka från 16 till 21 procent, men kommer fortfarande att vara relativt låg. Den högsta andelen barn och ungdomar finns i nuläget i förortskommunerna, 26 procent. Andelen förväntas minska något till år 2041, medan andelen i åldrarna 20–64 år antas minska från 57 till 54 procent.

BEFOLKNINGSSTRUKTUREN i de större städerna utanför storstäderna kan i nuläget beskrivas som någorlunda representativ för hela landet, och så väntas det bli även år 2041. Andelen barn och unga kommer då att omfatta 21 procent av befolkningen. 55 procent kommer att vara i åldrarna 20–64 år och 23 procent att vara 65 år eller äldre.

GLESBYGDSKOMMUNERNA beräknas få en ännu större andel äldre än idag. Andelen som är 65 år eller äldre

beräknas öka från 25 till 32 procent. I nuläget är 21 procent av befolkningen yngre än 20 år, och den andelen förväntas minska något under de kommande 30 åren. Det som bör uppmärksammas mest är dock att andelen i arbetsför ålder, som redan i nuläget är lägre än i de övriga studerade kommuntyperna, väntas minska från 54 till 49 procent.

DE EKONOMISKA KONSEKVENSERNA av befolkningsutvecklingen kan bedömas genom att man beräknar den så kallade försörjningsbördan. Den är ett mått som anger hur många personer i icke arbetsför ålder det går på varje person i arbetsför ålder (20–64 år). Låg försörjningsbörda innebär således att en stor andel av befolkningen är i arbetsför ålder. År 2011 var försörjningsbördan lägst i storstäderna, 0,56, vilket innebär att det på 100 personer i åldrarna 20–64 år gick 56 personer som var yngre eller äldre. År 2041 beräknas försörjningsbördan i storstäderna att öka till 0,65. Högst försörjningsbörda har i nuläget glesbygdskommunerna med 0,85. I början av 2030-talet väntas försörjningsbördan att uppgå till 1,07. Det kommer alltså att finnas fler personer i icke arbetsför ålder än i arbetsför ålder i glesbygdskommunerna. ■

Det kommer alltså att finnas fler personer i icke arbetsför ålder än i arbetsför ålder i glesbygdskommunerna.

Anders Karlsson

arbetar med befolkningsstatistik på SCB
019-17 63 07
anders.karlsson@scb.se

Varannan svensk bor nära **HAVET**

Sverige är ett stort land, men vi tränger ändå ihop oss på en liten del av ytan. Med olika kartor kan vi se Sverige ur nya perspektiv. Låter vi befolkningsstrukturen utforma kartan får landet en helt ny form. Hälften av alla svenskar bor dessutom inom en mil från kusten.

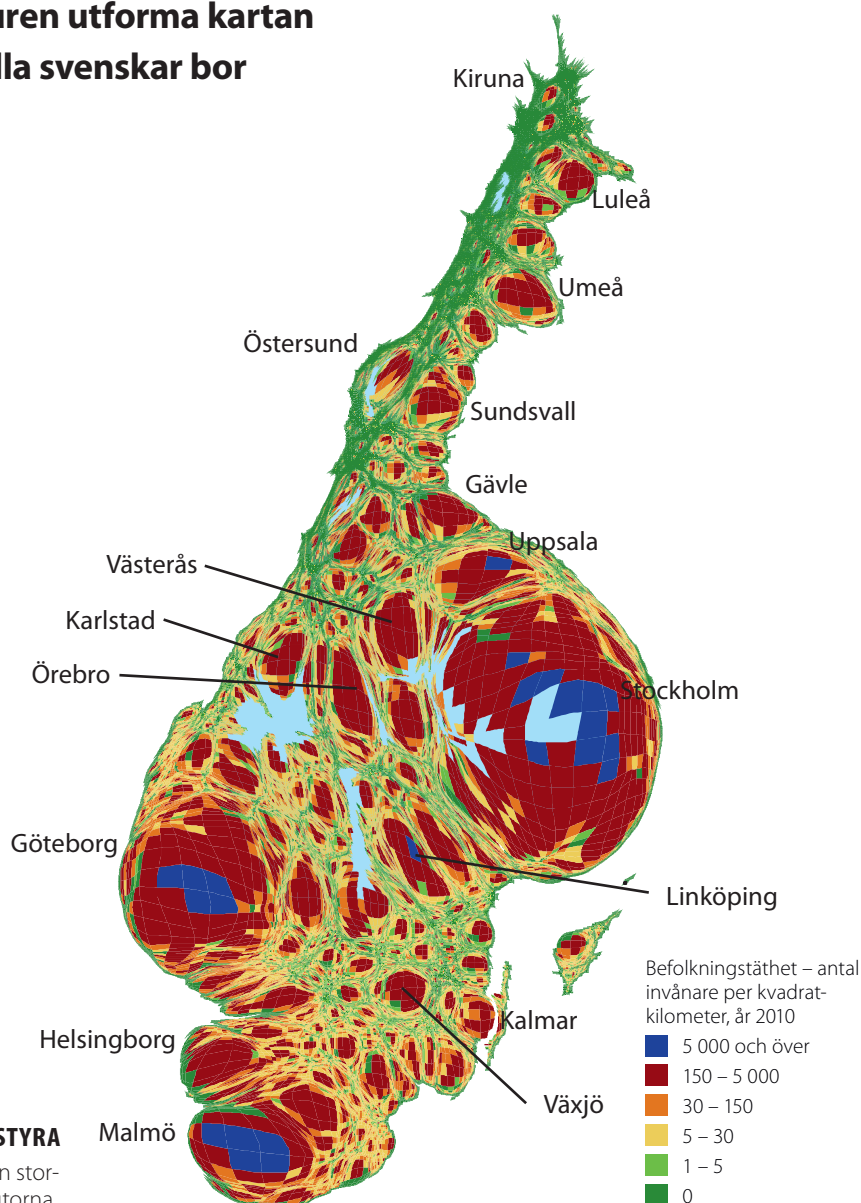
I ett europeiskt perspektiv är Sverige till ytan ett relativt stort land. Med drygt 407 000 km² landareal är vi det femte största landet i Europa. Sett till folkmängd placerar vi oss dock på en mer blygsam 16:e plats. Sverige är därmed relativt glesbefolkat, samtidigt som vår befolkning är starkt koncentrerad till de 1 956 tätorterna där 85 procent av invånarna, drygt 8 miljoner, bor.

Tätorterna upptar bara 1,3 procent av landarealen. De 15 procent av befolkningen, cirka 1,4 miljoner, som återfinns utanför tätort får därmed dela på 98,7 procent av landytan. Det motsvarar 3,5 personer per kvadratkilometer i befolkningstäthet för invånare utanför tätort.

OM SVERIGES KARTA skulle ritas om med hänsyn till antal invånare per kvadratkilometer istället för landareal skulle landet få ett helt annat utseende. I Skåne ligger tätorterna nära varandra och på kartan växer Sverige ut över vattnet. Den utbuktning som exempelvis Växjö skapar "sväljs" däremot av den mer glesbefolkade omgivningen och Småland håller sig inom sina gränser. Mest slående är kanske hur lite befolkning som återfinns i de delar av landet som gränsar till Norge.

SVERIGES KARTA OM BEFOLKNINGEN FICK STYRA

Landet har delats upp i rutor som sedan fått en storlek som motsvarar hur många som bor där. Rutorna har med andra ord skalats om "areaproportionerligt" i förhållande till befolkningstätheten. I kartogrammet framgår att befolkningen till stor del är koncentrerad till delar av **södra Sverige** och längs **kusterna**.

DEN GEOGRAFISKA FÖRDELNINGEN av befolkningen uppvisar en stor variation över landet. Exempelvis återfinns alla sju tätorter med mer än 100 000 invånare söder om Dalälven. Historiskt finns det flera orsaker till att befolkningen är koncentrerad söderut. Det har bland annat att göra med jordens bördighet, då det är lättare att bruka jorden med längre sommarperioder än i norr. Närheten till övriga Europa har också haft betydelse för handel och utbyte.

Den svenska urbaniseringen är en relativt sen företeelse. Runt år 1820 hade bara tre städer (Stockholm, Göteborg och Karlskrona) mer än 10 000 invånare. Samhället har de senaste 200 åren genomgått en enorm omvandling från jordbrukssamhälle, där en stor del av handeln sköttes längs kusterna eller via vattenvägar, till dagens samhälle med helt andra kommunikationsvägar.

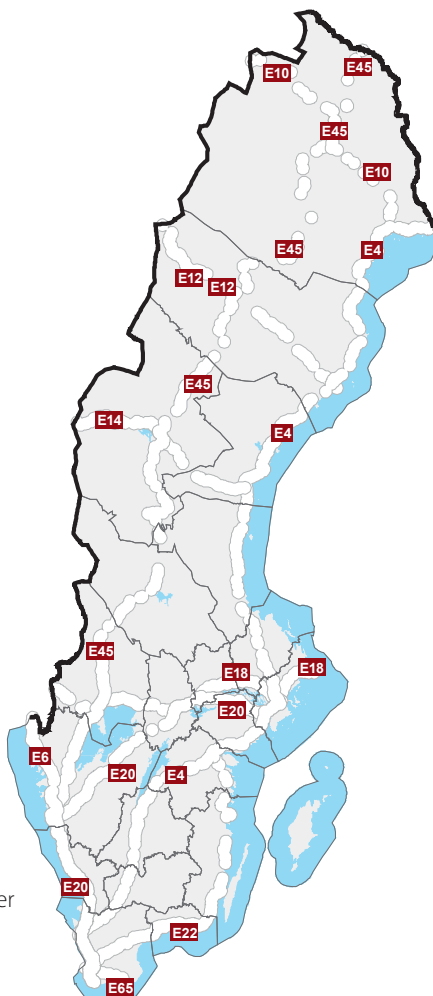
DEN HISTORISKA BETYDELSEN av att använda vattenvägar avspeglas än idag i den geografiska koncentrationen av befolkning längs kusterna. Inom 5 kilometer från kustlinjen återfinns 36 procent av befolkningen. Om kustzonen utökas till 10 kilometer är antalet uppe i 49 procent av befolkningen.

FLEST BOENDE NÄRA E20

Antal boende inom 10 kilometer från påfart till respektive Europaväg, år 2010

Europaväg	Antal boende inom 10 km
E4	3 237 000
E6	1 842 000
E10	28 000
E12	124 000
E14	164 000
E18	1 859 000
E20	3 456 000
E22	1 038 000
E45	965 000
E65	387 000

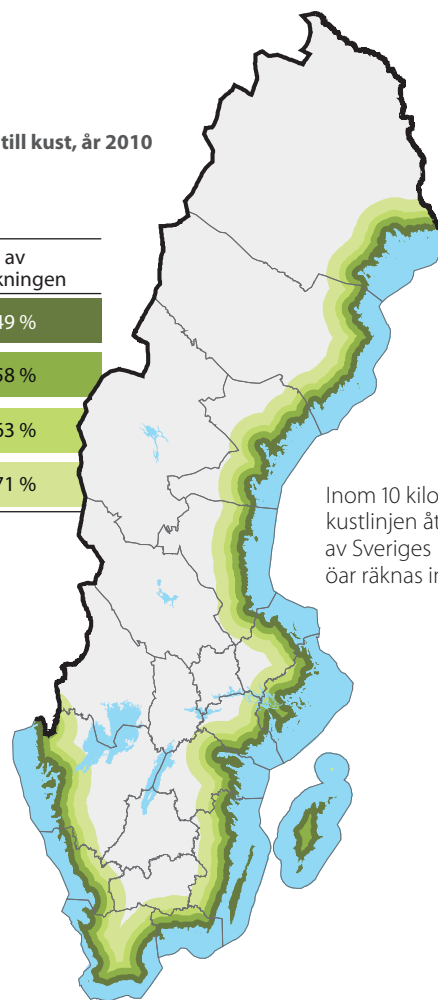
Inom 10 km från påfarter till Europavägar bor **72 %** av Sveriges befolkning. Längs E20, från Malmö till Stockholm, bor det fler än längs hela E4:an, från Helsingborg till Haparanda.

NÄRA HAVET VILL JAG BO

Sveriges befolkning efter avstånd till kust, år 2010

Avstånd till kust	Antal boende	Andel av befolkningen
10 km	4 625 000	49 %
20 km	5 435 000	58 %
30 km	5 904 000	63 %
50 km	6 660 000	71 %

Inom 10 kilometer från kustlinjen återfinns **49 %** av Sveriges befolkning. Större öar räknas in i kustlinjen.

Varannan svensk bor inom 5 mil från en större flygplats.

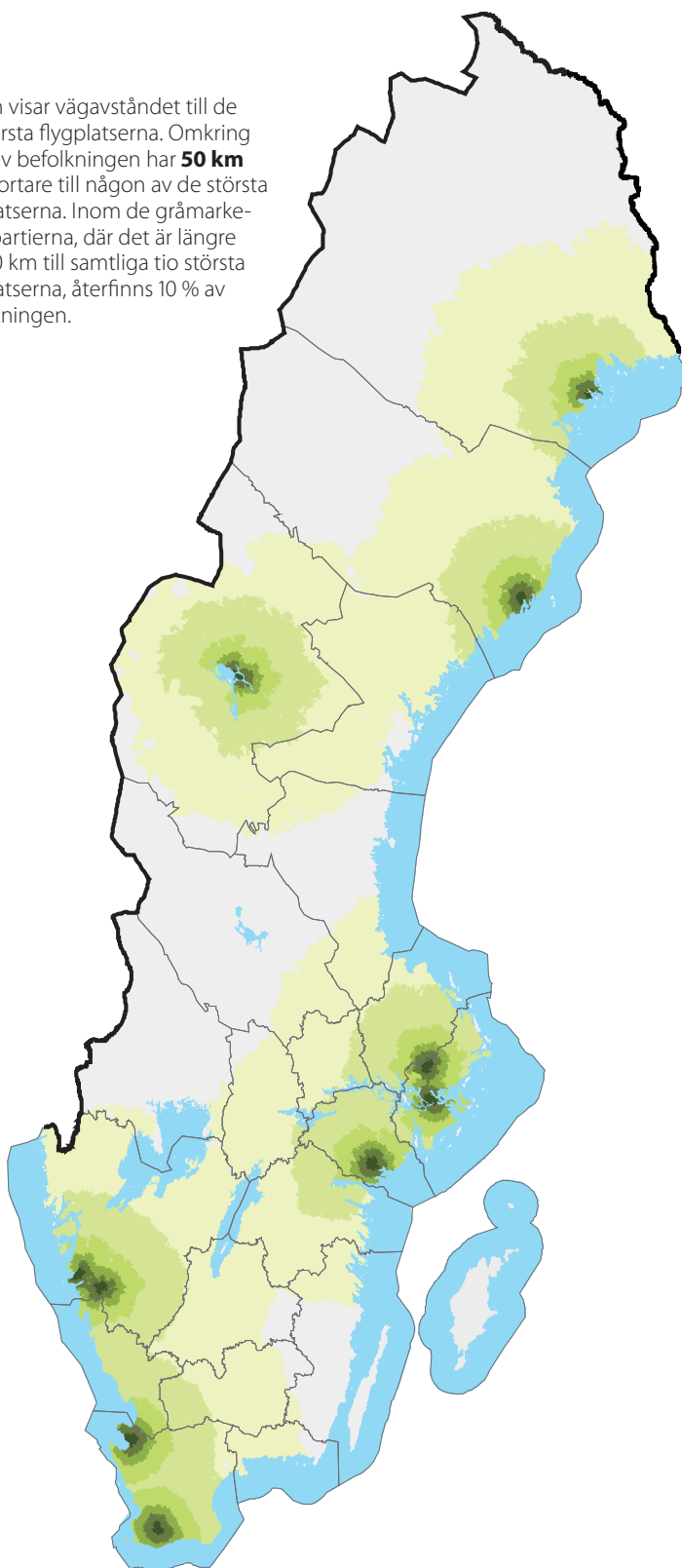
FLERTALET AV DE STÖRRE TÄTORTERNA binds samman av Europavägarna som sträcker sig längsmed och tvärs genom landet. Totalt sträcker de tio Europavägarna ut sig över ca 6 700 km. Genom att ta hänsyn till påfarterna till Europavägarna och se hur stor befolkning som bor inom 10 kilometer från dessa får vi antalet människor som har relativt nära till en Europaväg. Av svenskarna bor 72 procent, eller 6,8 miljoner, nära en Europaväg.

Beräkningarna har möjliggjorts med **Geografiska Informationssystem (GIS)**. Stora datamängder som är direkt eller indirekt kopplade till geografin hanteras i GIS där både läget och den data som beskriver företeelsen analyseras gemensamt för att sedan presenteras som statistik och via karta. SCB har använt GIS

sedan mitten på 1970-talet då de första testerna gjordes på koordinatsatta data för fastigheter. Idag används GIS som ett stöd för att ta fram flera av SCB:s statistikprodukter inte minst inom markanvändningsstatistiken med exempel som tätorter, nybyggnation längs strand och grönområden.

Kartan visar vägvståndet till de tio största flygplatserna. Omkring 49 % av befolkningen har **50 km** eller kortare till någon av de största flygplatserna. Inom de gråmarkerade partierna, där det är längre än 200 km till samtliga tio största flygplatserna, återfinns 10 % av befolkningen.

➔ **VÄRLDEN KOMMER NÄRMARE MED FLYGPLATS.** Ur ett kommunikationsperspektiv finns det inget annat transportmedel som ökat lika mycket som flyget under den senare delen av nittonhundratalet. Mätt i antal passagerare på svenska flygplatser med linje och chartertrafik har antalet passagerare ökat från 5,4 miljoner 1972 till 30 miljoner passagerare 2011. De tio största flygplatserna står för omkring 90 procent av passagerarantalet. Genom att ta hänsyn till vägnät och räkna på vägvstånd går det att redovisa hur stor del av befolkningen som bor i närheten av någon av de tio största flygplatserna.

Inom vägvståndet 10 km återfinns 8 procent av befolkningen, motsvarande 751 000 boende. Merparten av dessa bor inom 10 km från Bromma flygplats i Stockholm. ■

Vägvstånd från de tio största flygplatserna efter passagerare, 2010

Flygplats inom vägvståndet	Antal boende	Andel av befolkningen
10 km	751 000	8 %
20 km	2 300 000	24 %
30 km	3 364 000	36 %
50 km	4 618 000	49 %
100 km	6 181 000	66 %
200 km	8 443 000	90 %

Stefan Svanström

arbetar med geografiska informationssystem på SCB
08-506 945 58
stefan.svanstrom@scb.se

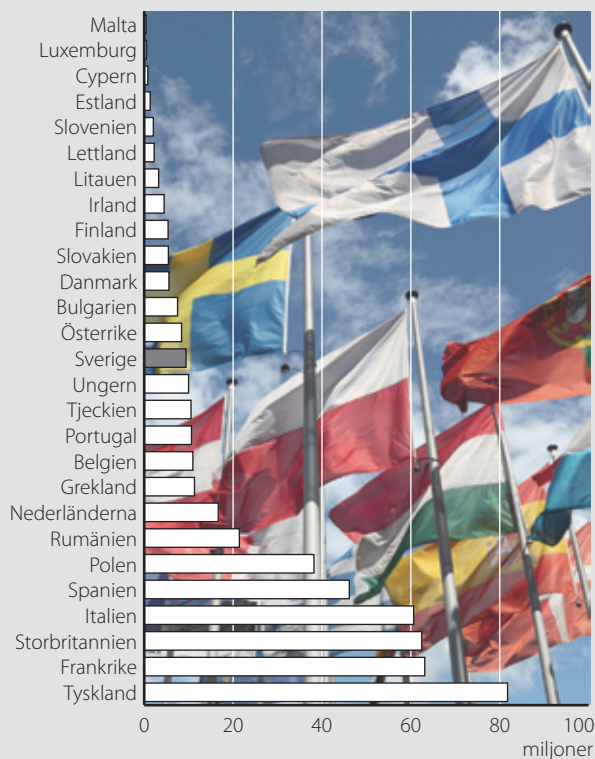
EUROPA blir äldre

I EU:s 27 medlemsländer bor 500 miljoner människor. En allt större del av befolkningen är äldre, medan andelen unga minskar. På sikt kommer det innebära att försörjningskvoten ökar.

HÄLFTEN AV EU:S MEDBORGARE BOR I FYRA AV LÄNDERNA

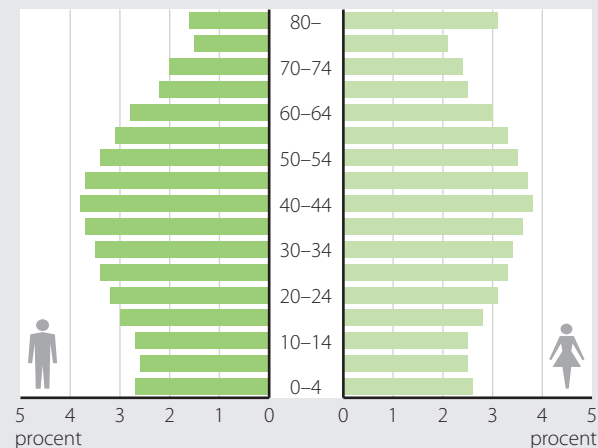
Befolkning i EU-länder 2011, miljoner

Källa: Eurostat

MÅNGA EU-MEDBORGARE ÄR FÖDDA PÅ 60-TALET

Befolkning i EU efter kön och ålder, år 2010

Källa: Eurostat

17 %

av EU:s befolkning är 65 år eller äldre.

Europa är jordens till ytan näst minsta världsdel. Befolkningen däremot är världens tredje största. Drygt en tiondel av världens befolkning på cirka 7 miljarder bor i Europa, som därmed tillhör de mer tätbefolkade områdena på jorden. Till Europa räknas 44 självständiga stater, varav 27 är medlemmar i EU. Befolkningen i EU uppgick 2011 till 502 miljoner.

DE FYRA STÖRSTA LÄNDERNA i EU sett till befolkning är Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Italien. När Tyskland återförenades år 1991 blev landet störst i EU. Folkmängden är idag nära 82 miljoner (2011). Frankrike, Storbritannien och Italien kommer på andra, tredje och fjärde plats med en folkmängd på mellan 61 och 63 miljoner.

Det minsta landet, Malta, har en folkmängd på knappt 418 000 (2011). Övriga länder med en folkmängd under en miljon är Luxemburg och Cypern.

BEFOLKNINGSPYRAMIDER ILLUSTRERAR befolkningens sammansättning avseende ålder och kön. EU:s befolkningspyramid har en smal botten och breder ut sig med en stor andel födda på 1960-talet, då barnafödandet var högt i flera europeiska länder. 60-talisterna utgör idag en stor andel av befolkningen i yrkesverksam ålder. Även på 1940-talet föddes många barn som nu når eller har nått pensionsåldern. Andelen som är 65 år eller äldre har ökat med 27 procent sedan år 1990, att jämföra med 20-64-åringarna som ökat med endast 3 procent. 0-19-åringarna har under samma period minskat med 20 procent.

Med reproduktionsnivå menas det antal barn kvinnor i genomsnitt måste föda för att befolkningen inte ska minska. Alla EU:s länder förutom Irland har en fruktsamhet under reproduktionsnivån. Det kommer i framtiden leda till att betydligt färre personer än tidigare fyller på den yrkesverksamma åldersgruppen.

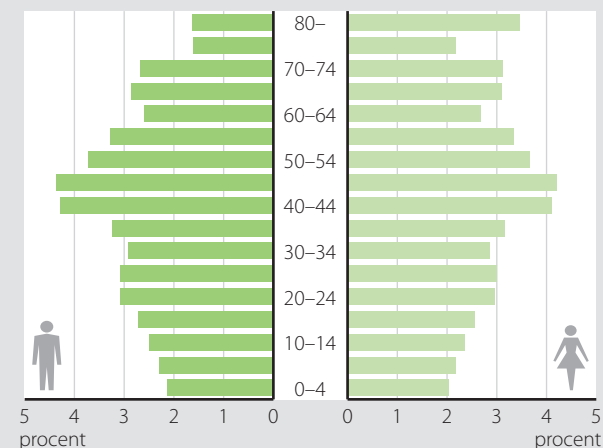
BEFOLKNINGSSTRUKTUREN SER olika ut i olika EU-länder. Två länder vars befolkningsstruktur skiljer sig mycket åt är Tyskland och Irland. Den tyska befolkningspyramiden har en smal bas vilket hänger samman med ett lågt barnafödande. Samtidigt är så mycket som en femtedel av Tysklands folkmängd 65 år eller äldre.

Irland däremot har den lägsta andelen äldre bland EU-länderna. Lite mer än var tionde person är 65 år eller äldre. Samtidigt har landet EU:s högsta barnafödande. Detta sammantaget gör att Irland är det EU-land där befolkningspyramiden fortfarande påminner om just en pyramid, även om ett lägre barnafödande efter 1990 syns i åldersstrukturen.

DRYGT 60 PROCENT av befolkningen i EU är i arbetsför ålder. År 2010 bestod befolkningen i EU av drygt 20 procent 0-19-åringar och en nästan lika stor andel som var 65 år eller äldre. Unga och gamla utgör den grupp

LÅGT BARNAFÖDANDE I TYSKLAND

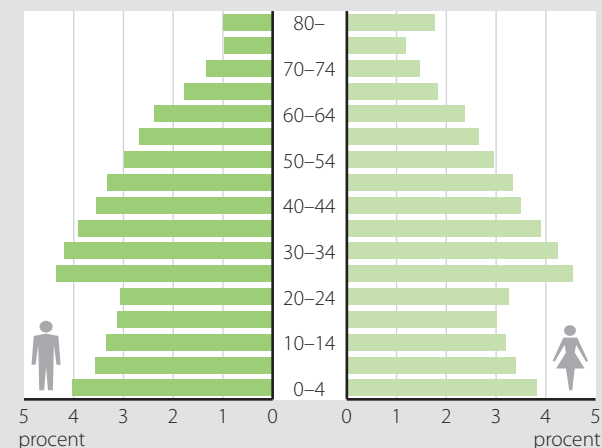
Befolkning i Tyskland efter kön och ålder, år 2010

Källa: Eurostat

LÄGST ANDEL ÄLDRE I IRLAND

Befolkning i Irland efter kön och ålder, år 2010

Källa: Eurostat

Foto: iStockphoto

Hur stor del av befolkningen som är utlandsfödd varierar stort mellan EU-länderna.

som direkt eller indirekt genom skatter och avgifter försörjs av den yrkesverksamma befolkningen, 20-64 år.

Med en åldrande befolkning kommer de som är i arbetsför ålder få allt fler att försörja. EU har en försörjningskvot på 1,63. Det betyder att alla i yrkesverksam ålder utöver sig själv ska försörja 0,63 personer. I praktiken behöver varje person som arbetar försörja fler, då inte alla har ett jobb.

Hur kan då den ökande försörjningskvoten påverkas? Med högre födelsetal skulle

FAKTA

ATT JÄMFÖRA STATISTIK mellan olika länder på ett rättvist sätt är inte lätt, men väldigt viktigt. Statistiken används ofta som underlag för nationella såväl som europeiska beslutsfattare. På sidan 26 kan du läsa mer om harmonisering av statistik.

OLIKA LÄNDER ANVÄNDER OLIKA METODER, register och/eller urvalsundersökningar, för att skatta folkmängden och dess förändringar. I Sverige har vi ett totalregister över befolkningen och dess förändringar men brottas då till exempel med problemet att personer flyttar utomlands utan att avregistrera sig från Sverige. Samtidigt tas de upp i folkmängden till det land de flyttar. **Resultatet blir då en överskattning av den totala folkmängden på EU-nivå.** Ibland har länderna också olika krav på hur länge man ska befinna sig i ett

annat land för att räknas som utvandrare/invandrare, något som kan leda till problem när totalbefolkningen ska räknas. Inom migrationsstatistiken har länderna inom EU enats om gemensamma definitioner för att harmonisera statistiken. Samma arbete pågår just nu för att harmonisera folkmängdsuppgifter samt statistik om födda och döda.

All statistik avser år 2010 där inget annat anges.

LÄSTIPS

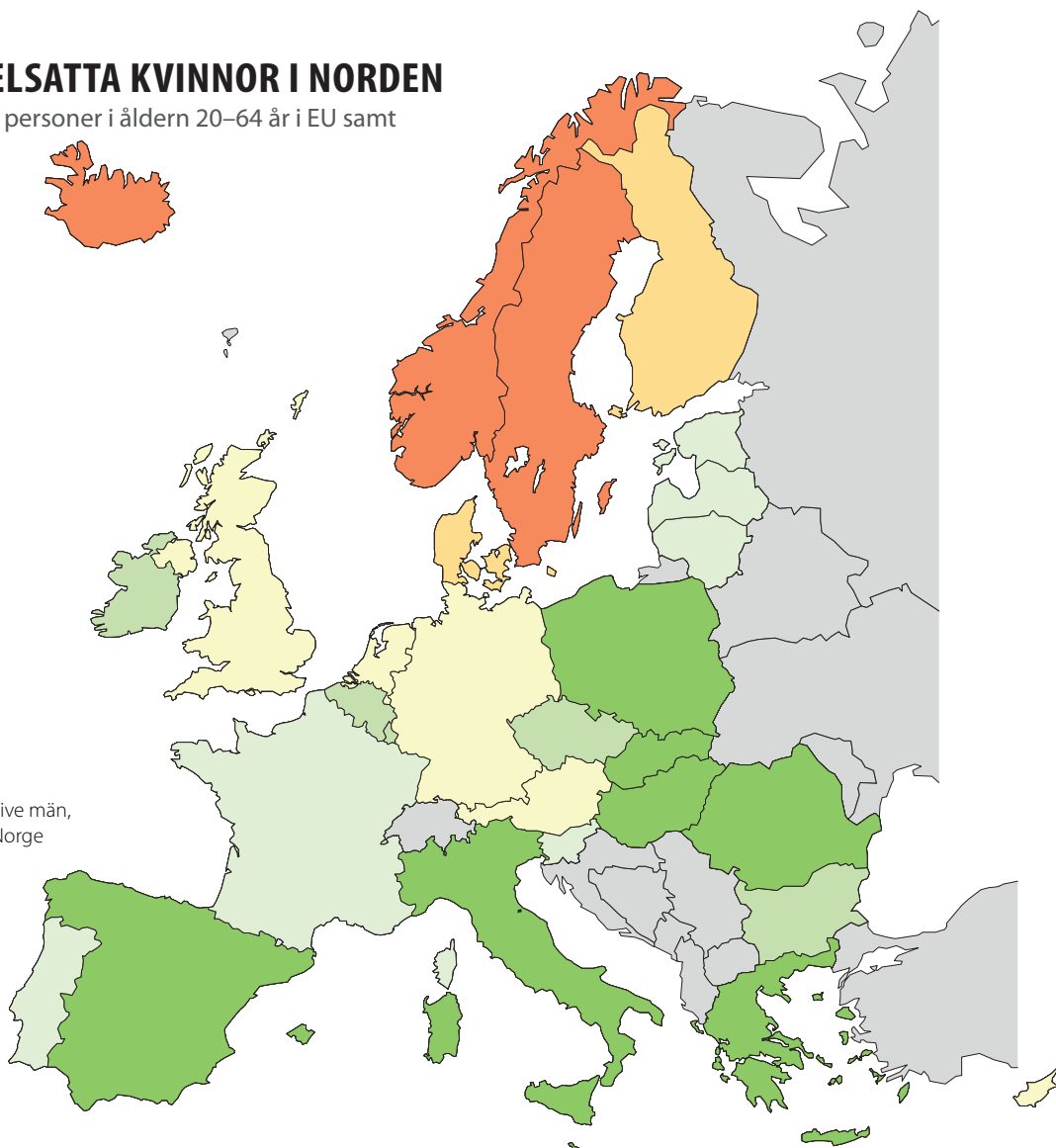
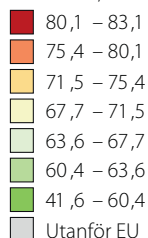
Demography report 2010 **Older, more numerous and diverse Europeans.** Eurostat.

HÖG ANDEL SYSSELSATTA KVINNOR I NORDEN

Sysselsättningsgraden för personer i åldern 20–64 år i EU samt Norge och Island, 2010

Andel sysselsatta kvinnor respektive män, i åldern 25–64 år, inom EU samt Norge och Island, 2010

→ försörjningskvoten öka på kort sikt men minska på längre sikt, då barnen kommer upp i arbetsför ålder. Vi lever också allt längre och kommer eventuellt att kunna bidra till arbetslivet under en längre tid. I flera länder pågår en höjning av pensionsåldern.

EN LÖSNING KAN VARA invandring, eftersom det oftast är personer i arbetsför ålder som invandrar och därmed kan bidra till försörjningen. På lång sikt innebär dock även detta

1%

av befolkningen i Rumänien och Slovakien är utlandsfödd.

en ökad försörjningskvot om de som invandrat blir kvar i landet efter pensionsåldern.

Hur stor del av befolkningen som är utlandsfödd varierar stort mellan EU-länderna. I Luxemburg är nästan en tredjedel av befolkningen född utanför landet, att jämföra med till exempel Sverige där 14 procent är utrikesfödda. Rumänien och Slovakien har lägst andel utrikes födda av alla EU-länder. Knappt en procent av befolkningen i respektive land är utlandsfödd.

Vilka personer som invandrat till de olika EU-länderna påverkas en hel del av till exempel den geografiska närheten, gemensam historia och gemensamt språk. Kopplingar mellan länder i form av tidigare territorier och kolonier påverkar också vilken grupp utrikes födda som är mest representerade i de olika länderna. Konflikter och krig gör att människor flyr, där olika invandringspo-

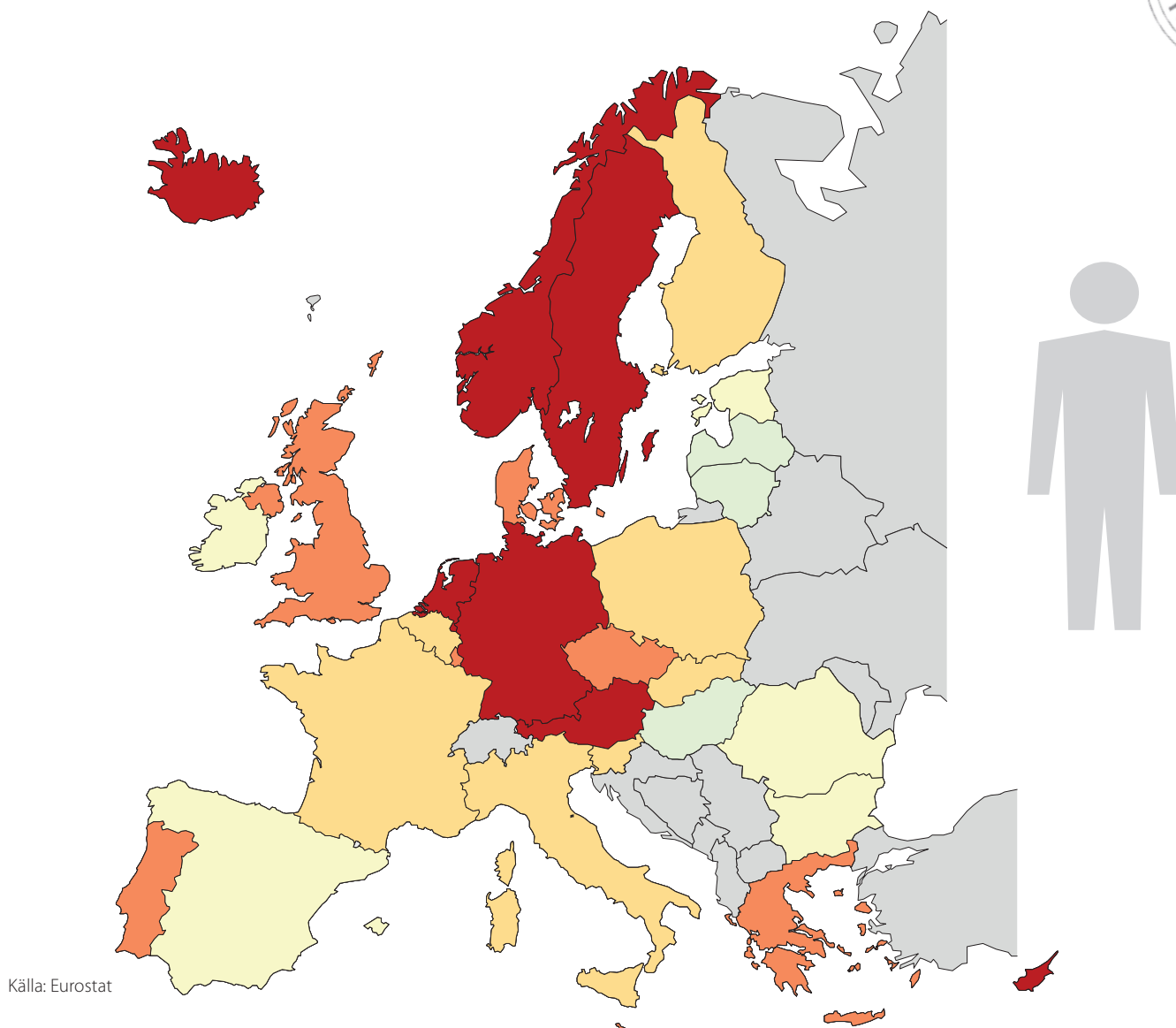
MÅNGA HAR INVANDRAT FRÅN GRANNLAND

Vanligaste födelseländer på utrikes född befolkning för några EU-länder, antal och andel av utrikes född befolkning, år 2009

EU-land/ födelseland	Antal	Andel av samtl. utrikes födda
PORTUGAL¹⁾		
Angola	124 500	15,9
Brasilien	118 300	15,1
Frankrike	83 600	10,7
RUMÄNIEN		
Moldavien	44 600	27,6
Bulgarien	19 000	11,8
Ukraina	13 100	8,1
SVERIGE		
Finland	175 100	13,7
Irak	109 400	8,5
Polen	63 800	5

¹⁾ provisoriska data

Källa: Demography report 2010, European Commission

litik delvis påverkar vart människorna tar vägen. Generellt sett har även möjlighet att röra sig mellan länder ökat i och med EU-utvidgningen.

”EUROPA 2020”, EU:s strategi för att ta Europa ur den befintliga krisen och förbereda EU:s ekonomi för nästa årtionde, har som ett av målen att 75 procent av både kvinnor och män i åldrarna 20–64 år ska ha ett betalt arbete och på så sätt bidra till försörjningen.

I EU:s medlemsländer är förhållandena lite olika. EU-snittet för män är 75 procent och för kvinnor 62 procent. I regel är sysselsättningsgraden betydligt högre för män än för kvinnor. I Sverige, Danmark, Finland och Nederländerna är sysselsättningsgraden för kvinnor över 70 procent. Det är dock endast Sverige som har nått målet på 75 procent för både kvinnor och män. Malta och

Italien har den lägsta sysselsättningsgraden för kvinnor, under 50 procent.

Lägst sysselsättningsgrad för män har Litauen med knappt 64 procent. Litauen är dessutom ensamt bland EU-länderna om att ha högre andel sysselsatta kvinnor än män. Överlag är skillnaden mellan sysselsättningsgrad hos kvinnor respektive män lägst i de baltiska länderna. ■

Anna-Karin Nylin

arbetar med befolkningsstatistik på SCB
019-17 67 31
anna-karin.nylin@scb.se

Lena Bernhardt

arbetar med jämställdhetsstatistik på SCB
019-17 65 27
lena.bernhardt@scb.se

ARBETSLÖSHET I EUROPA:

Stora skillnader **MELLAN** länderna

I Grekland har arbetslösheten ökat snabbt, medan den minskar i Tyskland. Spanien har den högsta andelen arbetslösa inom EU. Av 23 miljoner arbetslösa i EU finns 5 miljoner i Spanien.

Den genomsnittliga arbetslösheten i EU var 9,7 procent år 2011. Bakom den uppgiften döljer sig dock mycket stora skillnader mellan enskilda medlemsländer. Det framgår av de EU-gemensamma arbetskraftsundersökningarna som sammanställs av EU:s statistikbyrå Eurostat. Skillnaden mellan länderna med högst och lägst arbetslöshet har inte varit så stor sedan början av 2000-talet.

TITTAR MAN PÅ UTVECKLINGEN de senaste åren är olikheterna stora. Idag ökar arbetslösheten i ungefär hälften av EU:s medlemsländer medan den minskar i de övriga. Ökning och minskning av arbetslösheten i de olika länderna tar ut varandra och sett till hela EU var arbetslösheten oförändrad mellan 2010 och 2011. Inom

Euroområdet, där Euron är den gemensamma valutan, ökade arbetslösheten något.

En av förklaringarna är att Spanien, ett av de stora Euroländerna, har slagit ett tråkigt rekord. Där var arbetslösheten för helåret 2011 uppe i 21,7 procent. I mars 2012 hade den stigit ytterligare till 24,1 procent.

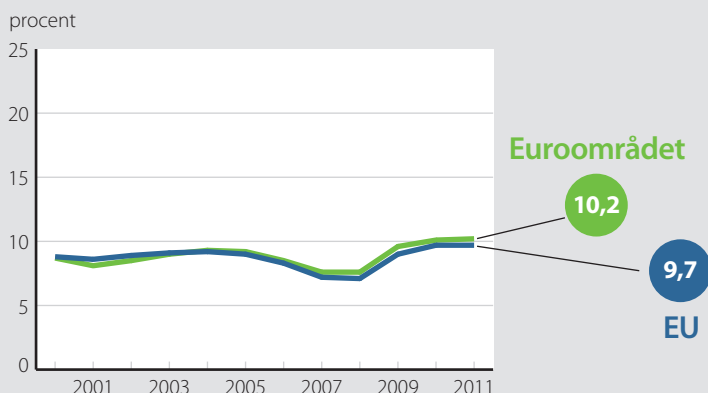
DEN EKONOMISKA NEDGÅNGEN efter finanskrisen 2008 innebar en tydlig ökning i arbetslösheten inom EU. Den så kallade skuldkrisen, eller Eurokrisen, inleddes när Grekland våren 2010 drabbades av svårigheter att finansiera sin stora och snabbt växande statsskuld. Fokus hamnade då på fyra länder i EU som hade en särskilt problematisk ekonomisk situation. Förutom Grekland var det också Spanien, Portugal och Irland.

9,7%

arbetslöshet
i EU år 2011.

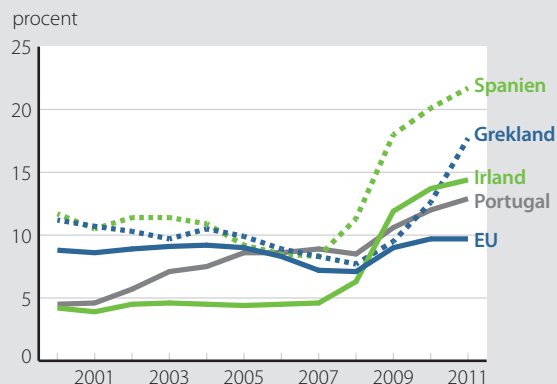
ARBETSLÖSHETEN ÄR HÖGRE I EUROOMRÅDET ÄN I ÖVRIGA EU

Arbetslöshet i åldrarna 15–74 år i EU,
2000–2011

ARBETSLÖSHETEN ÖKAR I FLERA LÄNDER MED EKONOMISKA PROBLEM ...

Arbetslöshet i åldrarna 15–74 år i Portugal, Irland,
Grekland och Spanien samt EU, 2000–2011

” Arbetslösheten är högre i Euroområdet än i övriga EU.

Dessa länders svåra situation är idag väl synlig i arbetslöshetsstatistiken. De har alla haft en hög och ökande arbetslöshet under 2011. Enligt OECD är unga och tillfälligt anställda särskilt utsatta och allt fler blir kvar i arbetslöshet mer än 6 månader.

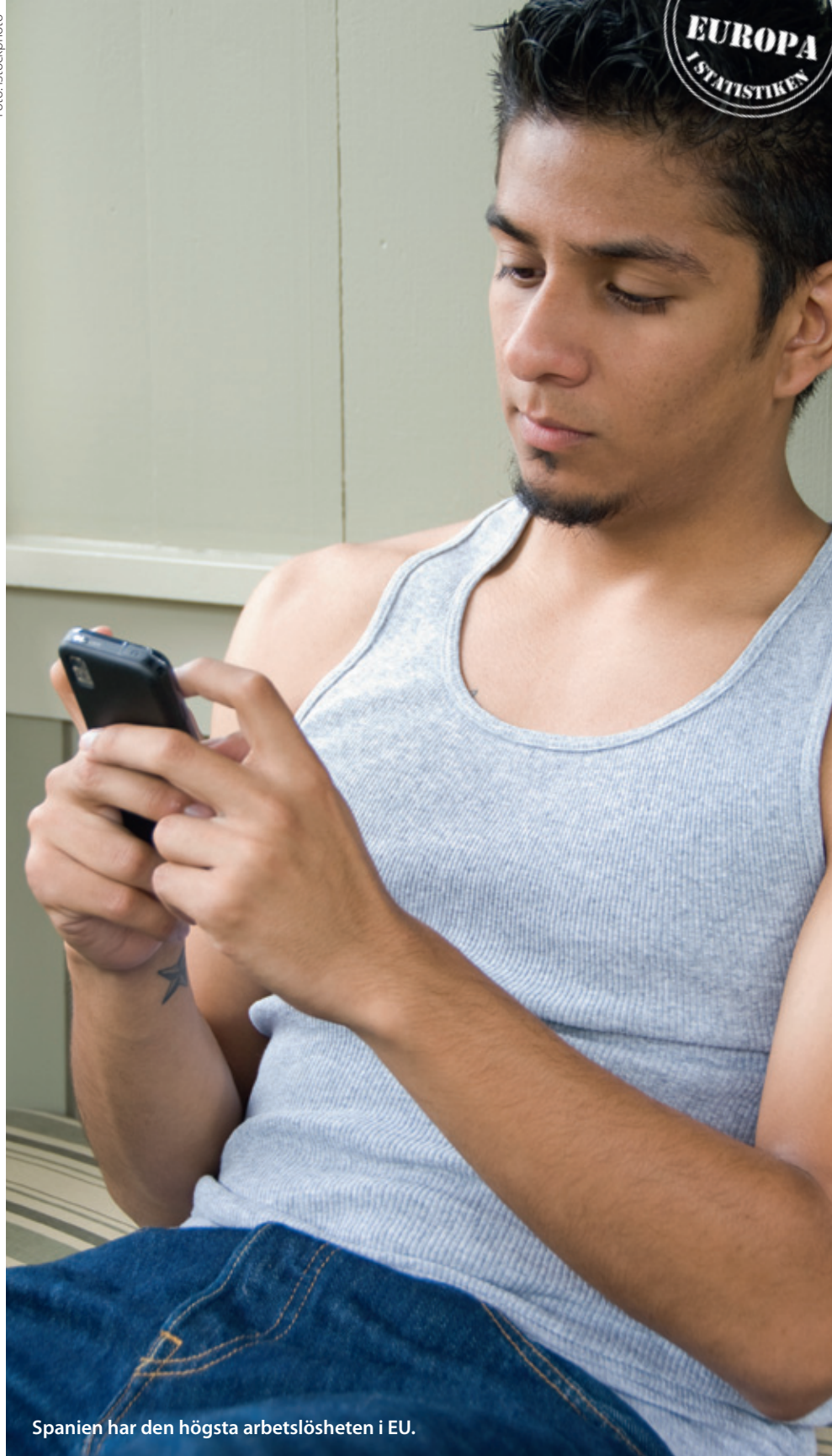
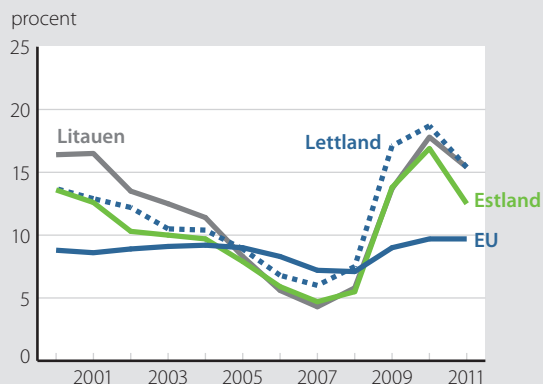
Om man tittar på utvecklingen månad för månad ser man att alla dessa fyra länder hade högre arbetslöshet i december 2011 än i januari samma år. Det är dock stor skillnad mellan länderna. Grekland har haft den snabbaste ökningen och hade i slutet av året passerat 20 procents arbetslöshet medan Irland visserligen noterat en liten ökning, men i stort legat stabilt mellan 14 och 15 procents arbetslöshet under hela 2011.

DE BALTISKA LÄNDERNA representerar en annan utveckling. Länderna gick in i 2000-talet med hög arbetslöshet, men 2007 hörde både Estland och Litauen till de

... MEN MINSKAR SNABBT I BALTIKUM

Arbetslöshet i åldrarna 15–74 år i de baltiska länderna och EU, 2000–2011

Spanien har den högsta arbetslösheten i EU.

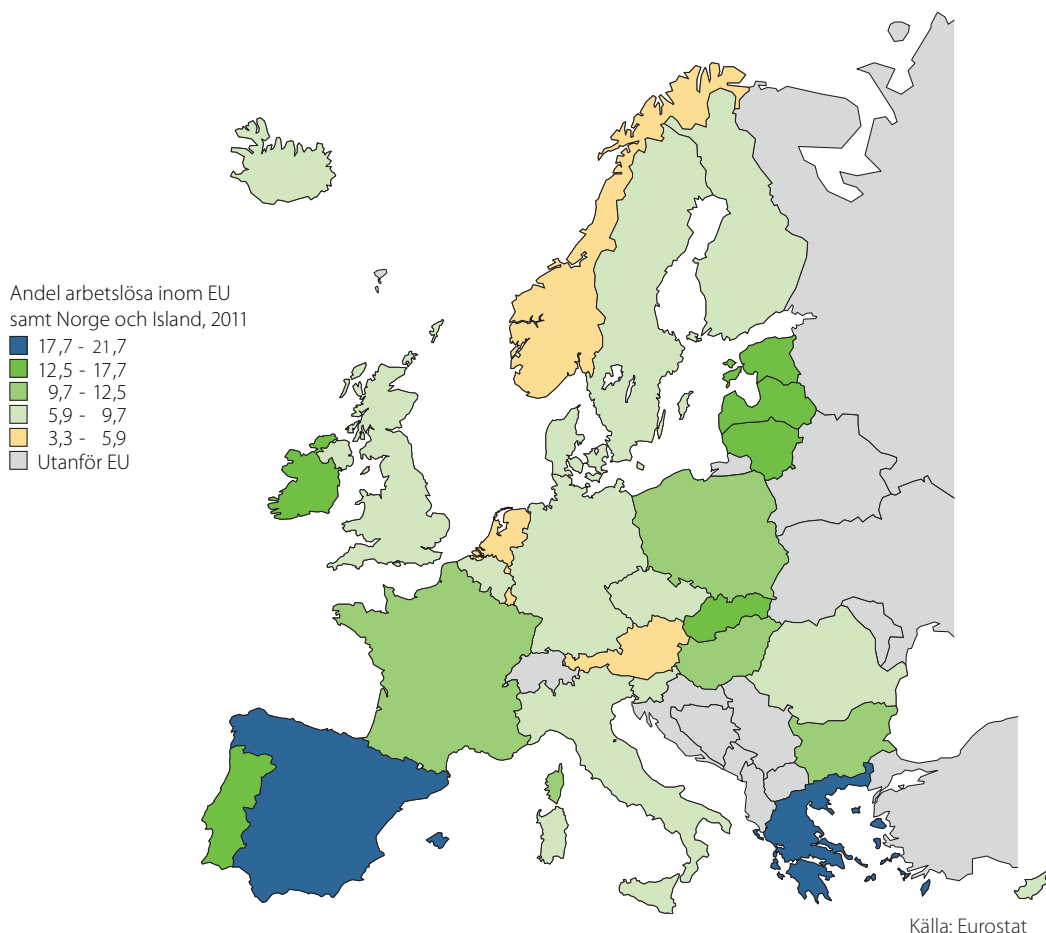
FAKTA

Arbetslöshet

Arbetslösheten eller det "relativa arbetslöshetstalet", som används i denna artikel, beräknas genom att **antalet arbetslösa delas med antalet personer i arbetskraften**, alltså summan av de som är sysselsatta eller arbetslösa. Arbetskraften beskrivs ibland som de som står till arbetsmarknadens förfogande.

HÖGST ARBETSLÖSHET I SPANIEN – LÄGST I ÖSTERRIKE

Arbetslöshet i åldern 15–74 år i EU samt Norge och Island, 2011

LÄSTIPS

Den europeiska arbetskraftsundersökningen

är en väl harmoniserad undersökning inom det europeiska statistiksystemet. Vissa skillnader finns det dock.

I *Statistiska meddelanden nr AM 11 SM 0903* beskrivs skillnader mellan olika länders sätt att mäta arbetslöshet. Där presenteras särskilt vad man bör tänka på vid jämförelser av ungdomsarbetslösheten.

→ länder som hade lägst arbetslöshet i Europa. Även Lettland hade en relativt låg arbetslöshet. Sedan drabbades länderna av den ekonomiska krisen och under 2009 tvingades länderna till åtstramningar och arbetslösheten ökade snabbt. Arbetslösheten ökade i alla EU:s medlemsländer, men ingenstans var ökningen så stor som i Baltikum. Under 2011 har dock de baltiska länderna haft en tydlig återhämtning på arbetsmarknaden. Arbetslösheten har minskat snabbt, men ligger fortfarande en bit över EU-genomsnittet.

Spanien, Grekland, Irland, Portugal och de baltiska länderna är några av de EU-länder som har haft den svåraste situationen på arbetsmarknaden. Utvecklingen har dock inte varit lika dramatisk överallt. Många länder, däribland Sverige, har haft mer begränsade förändringar av arbetslösheten. I Sverige minskade arbetslösheten mellan 2010 och 2011, om än i blygsam

takt. Förändringen var 0,9 procentenheter. I mars 2012 var arbetslösheten i Sverige 7,3 procent, om man justerar för säsongvariationer.

I DEN NEDRE ÄNDEN av skalan finns Nederländerna, Österrike och Luxemburg, länder som inte upplevt några dramatiska öknings av arbetslösheten sedan den finansiella krisens start 2008. I Luxemburg översteg arbetslösheten 5 procent med knapp marginal år 2009, men bortsett från det har arbetslösheten legat under 5 procent hela 2000-talet i alla de tre länderna.

Tysklands utveckling under åren 2008 till 2011 skiljer sig från övriga EU-länder. Man hade en liten uppgång i arbetslösheten under 2009, men bortsett från det har arbetslösheten minskat under hela perioden. Tyskland har en klart lägre arbetslöshet idag än före 2008, något de är ensamma om inom EU. ■

Alexandra Kopf Axelman

Chefredaktör
för Valfärd
08-506 943 51
alexandra.kopf.axelman@scb.se

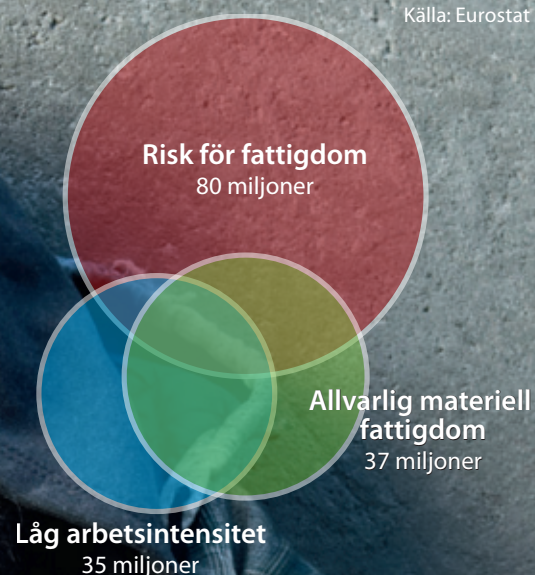

År 2010 levde nästan var fjärde EU-medborgare, **116 miljoner personer**, i risk för fattigdom eller social uteslängning, enligt EU:s definitioner. För Sverige var motsvarande andel 15 procent eller drygt 1,4 miljoner personer.

Utsatta för risk för fattigdom eller social uteslängning

Sju miljoner EU-medborgare ingår i alla tre grupper och 28 miljoner ingår i två av grupperna.

Källa: Eurostat

EU sätter mått på fattigdom →

EU:s tre delmått för att mäta risk för fattigdom eller social uteslängning

1 RISK FÖR FATTIGDOM: Definieras som att leva på en **disponibel inkomst som understiger 60 procent av medianinkomsten i landet**. I den disponibla inkomsten ingår alla typer av inkomster, både lön och sociala transfereringar som pensioner och bidrag. Indikatorn mäter egentligen inte välbefinnande eller fattigdom, utan låg inkomst i förhållande till andra invånare i landet, vilket inte nödvändigtvis behöver innebära att individen har en låg levnadsstandard. Därför varierar också inkomstgränserna för vem som räknas som fattig mellan länderna.

2 ALLVARLIG MATERIELL FATTIGDOM: Definieras som att **inte ha råd med en viss levnadsstandard**. Detta mäts genom att undersöka om personer kan betala oförutsedda utgifter, har råd med en veckas semester per år, har råd med en måltid med kött, kyckling eller fisk varannan dag, har tillräcklig uppvärmning av bostaden, har kapitalvaror som tvättmaskin, färg-TV, telefon eller bil samt kan betala skulder (hypotekslån eller hyra, räknor, avbetalningsköp eller återbetalning av lån). I Europa 2020-målet definieras *allvarlig materiell fattigdom* som oförmågan att kunna betala för minst fyra av posterna. Indikatorn skiljer mellan individer som inte har råd med en viss vara eller tjänst och de som inte har denna vara eller tjänst av en annan anledning, till exempel för att de inte vill eller inte behöver det.

3 LÅG ARBETSINTENSITET: Redovisar antalet personer som lever i hushåll med låg arbetsintensitet. Med det menas hushåll där hushållsmedlemmarna i **arbetsför ålder arbetat mindre än 20 procent** av möjlig arbetad tid. En person i arbetsför ålder är i det här sammanhanget mellan 18–59 år och man har exkluderat studenter mellan 18 och 24 år.

LÄSTIPS

EU: Employment and Social Developments in Europe 2011

EU har beslutat om en gemensam strategi, Europa 2020, som ska bidra till att skapa vad EU kallar en *smart och hållbar tillväxt som ska komma alla till del*. Inom ramen för Europa 2020 har EU satt upp fem mål som ska uppnås innan år 2020. Ett av dessa överordnade mål är att minska fattigdomen i Europa genom att försöka lyfta åtminstone 20 miljoner människor ur vad man definierar som risk för fattigdom eller social utestängning.

Men vad innebär egentligen fattigdom och social utestängning? Enligt EU lever människor under risk för fattigdom om deras resurser inte räcker till för att de ska kunna leva på en nivå som anses godtagbar i samhället. På liknande sätt handlar social utestängning om att man av olika skäl inte kan vara delaktig i samhället på ett sätt som de flesta tar för givet.

EU ANVÄNDER TRE INDIKATORER för att mäta risk för fattigdom eller social utestängning. Den första, risk för fattigdom, beskriver vilka inkomster människor har i relation till andra. Den andra indikatorn, allvarlig materiell fattigdom, försöker fånga brister i materiell standard. Den tredje indikatorn, låg arbetsintensitet, tar fasta på vilka som hör till hushåll där de som är i arbetsför ålder arbetat mindre än 20 procent av möjlig arbetstid.

Man har alltså breddat måttet på fattigdom från enbart ett relativt inkomstmått till att även inkludera materiella sidor av fattigdom och deltagande på arbetsmarknaden. Det EU mäter är således inte hur många personer som faktiskt *är* fattiga, utan hur många som befinner sig i en situation som innebär *risk* för fattigdom och social utestängning.

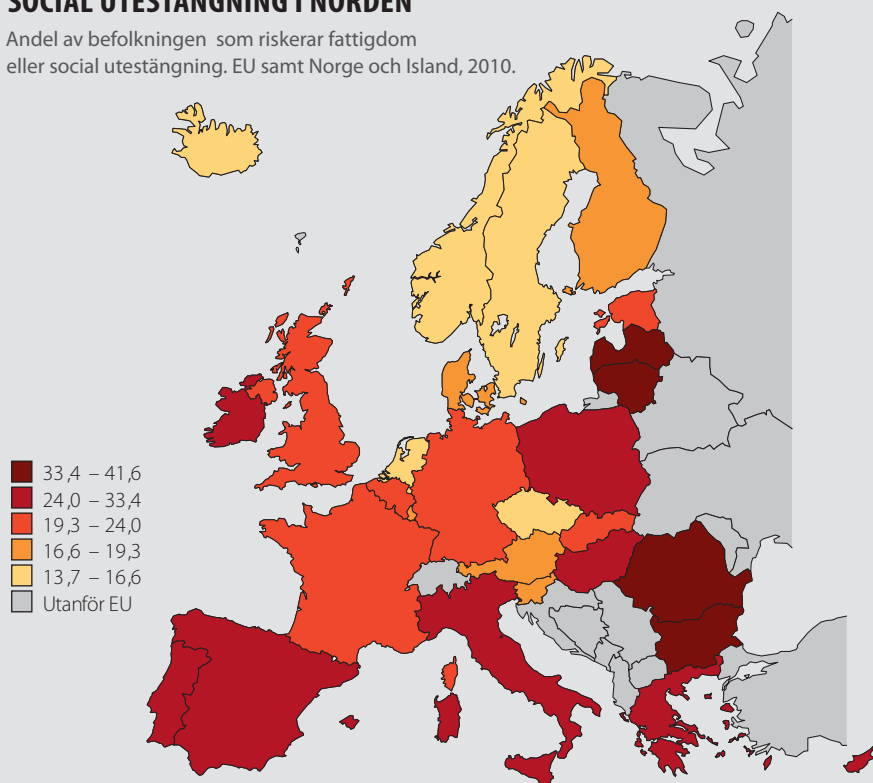
De tre indikatorerna följs upp löpande genom undersökningen, EU-SILC (EU Statistics on Income and Living Conditions), som genomförs årligen i alla EU-länder.

ÅR 2010 LEVDE TOTALT 116 MILJONER, eller nästan var fjärde EU-medborgare, i risk för fattigdom eller social utestängning, det vill säga de uppfyllde minst ett av EU:s tre kriterier. Den största gruppen var de som är utsatta för risk för fattigdom. Många personer ingår i två eller alla tre grupper, vilket medför att den totala andelen av befolkningen som riskerar fattigdom och social utestängning inte är lika med summan av de tre delarna. En person som ingår i flera av grupperna räknas bara en gång.

Sju miljoner av EU:s invånare tillhör alla tre delgrupper. Det motsvarar 6 procent av alla som identifierats som utsatta för risk för fattigdom eller social utestängning. 28 miljoner, eller 24 procent av hela gruppen, tillhör två av delgrupperna.

LÅG RISK FÖR FATTIGDOM ELLER SOCIAL UTESTÄNGNING I NORDEN

Andel av befolkningen som riskerar fattigdom eller social utestängning. EU samt Norge och Island, 2010.

Källa: Eurostat

RISKEN FÖR FATTIGDOM eller social utestängning är inte jämnt fördelad över EU. De EU-länder som hade högst andel personer utsatta för risk för fattigdom eller social utestängning var Bulgarien och Rumänien med drygt 40 procent. Länderna med lägst andel var Tjeckien, Sverige och Nederländerna där ungefär 15 procent av befolkningen var utsatta för risk för fattigdom eller social utestängning. En del av de nyare medlemsländerna har de högsta andelarna av befolkningen med allvarlig materiell fattigdom medan andelen med låg arbetsintensitet är bland de högsta i vissa av länderna i västra och norra Europa.

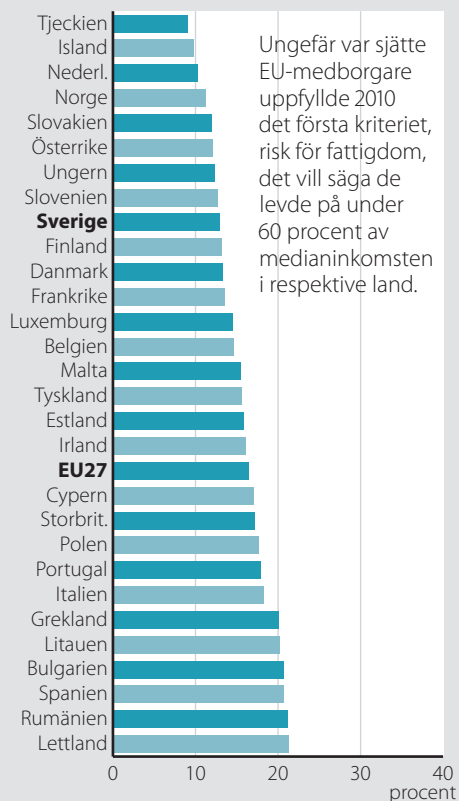
BARN UNDER 18 ÅR ingår i högre utsträckning än befolkningen som helhet i gruppen med risk för fattigdom eller social utestängning i 22 av EU:s 27 länder. Enda undantagen är Cypern, Danmark, Finland, Slovenien och Sverige. De faktorer som har störst direkt påverkan på barns ekonomiska utsatthet är i hur stor utsträckning föräldrarna arbetar, hur många medlemmar hushållet har och utformningen av de sociala transfereringssystemen i landet. Arbetskraftsdeltagandet kan i sin tur påverkas av exempelvis tillgången till barnomsorg.

Andra grupper som har högre risk för fattigdom eller social utestängning är arbetslösa, ensamstående

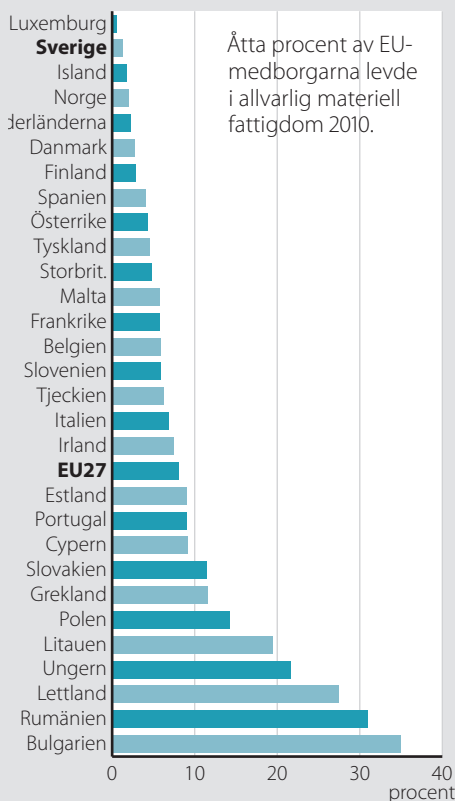
7 miljoner av EU:s invånare tillhör alla tre delgrupper.

ANDEL PERSONER SOM LEVER MED "RISK FÖR FATTIGDOM"

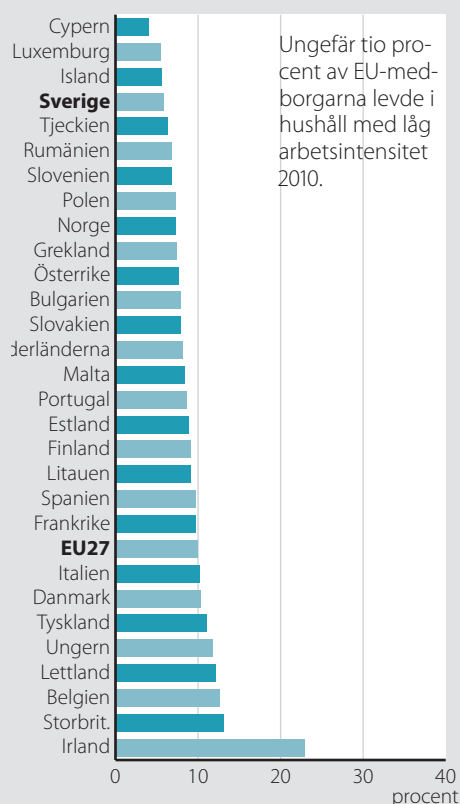
Samtliga avser år 2010. Källa: Eurostat

ANDEL PERSONER I ALLVARLIG MATERIELL FATTIGDOM

Åtta procent av EU-medborgarna levde i allvarlig materiell fattigdom 2010.

ANDEL PERSONER I ÅLDRARNA 0–59 ÅR I HUSHÅLL MED LÅG ARBETSINTENSITET

Ungefär tio procent av EU-medborgarna levde i hushåll med låg arbetsintensitet 2010.

föräldrar, familjer med många barn, studenter, pensionärer, utrikes födda samt personer som på grund av hälsoskäl inte kan arbeta.

DE TRE OLIKA MÅTTEN ger lite olika bild av hur fattigdomen fördelar sig i Europa. Skillnaderna kan förklaras av många olika faktorer, till exempel spelar skillnader i utformningen av sociala transfererings- och pensionssystem stor roll, men även skillnader i lönestruktur, åldersstruktur och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Ett exempel är Irland, som utmärker sig som det land i EU där störst andel bor i hushåll med låg arbetsintensitet. Tittar man istället på måtten risk för fattigdom och allvarlig materiell fattigdom ligger Irland nära genomsnittet i EU. Irland är ett av de länder där finanskrisen slog hårt mot sysselsättningen. Man hade dessutom redan innan krisen en lägre sysselsättningsgrad för vissa grupper som exempelvis kvinnor med små barn. Men en kombination av ganska höga medianlönerna och ett socialförsäkringssystem som omfattar exempelvis stöd till barnfamiljer bidrar till att Irland ligger bättre till när det gäller både risk för fattigdom och allvarlig materiell fattigdom.

I Spanien är läget ett annat. Tittar man på hur stor andel som riskerar allvarlig materiell fattigdom är det

den mycket liten. Andelen som lever i hushåll med låg arbetsintensitet ligger nära EU-snittet. Men när det gäller inkomstmåttet risk för fattigdom är en stor andel i Spanien utsatta. I Spanien är arbetslösheten hög. En relativt hög andel av arbetskraften, var fjärde sysselsatt, är tillfälligt anställda med i genomsnitt lägre löner än de fast anställda. Sysselsättningsgraden är låg jämfört med övriga europeiska länder. Den lagstadgade minimilönen är också låg. De sociala transfereringssystemen är inte heller lika omfattande som för EU i genomsnitt.

I Sverige var ungefär 1,4 miljoner människor, eller drygt var sjunde svensk, utsatta för risk för fattigdom eller social utestängning. Av dessa tillhörde cirka 1,2 miljoner eller 13 procent grupper som lever under risk för fattigdom. 418 000 svenskar i åldrarna 0–59 år, 6 procent, levde i hushåll med låg arbetsintensitet. När det gäller människor i gruppen allvarlig materiell fattigdom utgjorde de ungefär 125 000 personer eller drygt 1 procent av befolkningen. ■

125 000

lever under materiell fattigdom i Sverige, enligt EU:s definition.

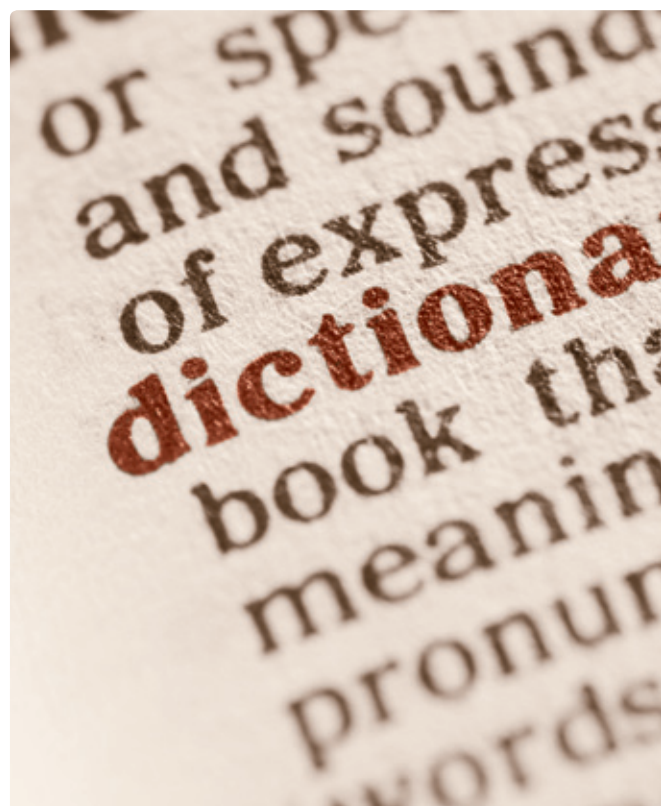
Thomas Helgeson

arbetar med social
välfärdsstatistik
på SCB
08-506 944 34
thomas.helgeson@scb.se

Tyska språket förlorar mark i Europa

Skolelever i EU-länderna studerar oftast minst ett främmande språk. De flesta läser engelska, men även franska och tyska är vanligt. I Sverige har spanska ökat mycket i popularitet under 2000-talet.

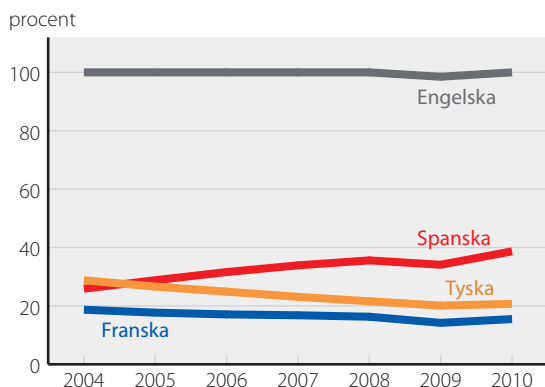
EU har ett uttalat mål att främja flerspråkighet. Det ses som ett medel att nå EU:s allmänna mål om ökad rörlighet och integration inom unionen. Målen och strategin för att nå rörlighet och integration är sammanfattade i en resolution om flerspråkighet som antogs 2008. För skolan har man bland annat satt upp mål att eleverna ska ges möjlighet att lära sig minst två främmande språk.

43%

av eleverna på teoretiska gymnasie-
linjer läste spanska i
Sverige 2010.

SPANSKA ÖKAR PÅ BEKOSTNAD AV TYSKA OCH FRANSKA

Andel elever i Sverige som läst de vanligaste främmande språken i grundskolan

I Sverige har spanska har tagit över tyskans plats som det efter engelskan vanligaste främmande språket i grundskolan.

I Luxemburg, Finland, Nederländerna och Italien har eleverna i motsvarande grundskolans skolår 7-9 studerat i genomsnitt minst två främmande språk. I Luxemburg studerar alla elever både franska och tyska som där räknas som främmande språk, eftersom även minoritetsspråk räknas som främmande språk i EU-statistiken. I Finland är det undervisningen i svenska som bidrar till att eleverna läser fler främmande språk. Andelen elever som läst minst två främmande språk i grundskolan var 98 procent i Finland jämfört med 74 procent i Sverige.

ENGELSKA är det främmande språk som är absolut vanligast på både grundskole- och gymnasienivå. I många länder har i stort sett alla grundskoleelever lärt sig engelska. De enda länder där andelen som inte läst engelska de sista åren i grundskolan understiger 80 procent, är Belgien, Luxemburg, Ungern, Slovakien och Portugal. På teoretiska utbildningar på gymnasial nivå har i stort sett alla läst engelska. Det enda undantaget är Portugal.

FRANSKA är det vanligaste främmande språket i de engelskspråkiga länderna, i Luxemburg och i den flamändsktalande delen av Belgien. Dessutom är franskan vanlig i Rumänien, Portugal, Spanien och Italien.

TYSKA har en stark ställning i Danmark, där 75 procent av grundskoleeleverna läser tyska. Även i Polen,

Foto: iStockphoto

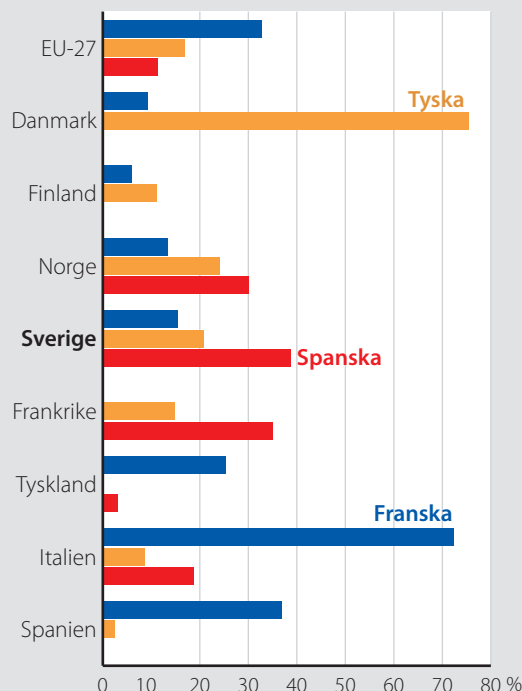
” I många länder har andelen elever som läser tyska på gymnasienivå minskat de senast åren.

Ungern, Grekland, Kroatien och Slovenien är det många som läser tyska på grundskolenivå. På studieförberedande utbildningar på gymnasienivå är tyska populärt även i de nordiska länderna, Nederländerna, Tjeckien, Baltikum och Belgien (Flandern), men i många av länderna har andelen elever som läser tyska på gymnasienivån minskat de senaste åren. Det gäller bland annat i Danmark, där andelen under en femårsperiod minskat från 50 procent till 35 procent.

I **SVERIGE** hade 15 procent av eleverna som gick ut grundskolan 2010 läst franska, medan 21 procent läst tyska och 39 procent hade läst spanska. I grundskolan har spanskan ökat kraftigt i popularitet. År 2004 var det bara 24 procent av grundskoleeleverna som läst spanska. För teoretiska linjer i gymnasieskolan har andelen elever som läst spanska ökat från 37 procent 2004 till 43 procent 2010. Samtidigt har andelen som läst tyska minskat från 29 till 21 procent. Franska har också minskat lite i popularitet, från 23 till 21 procent. ■

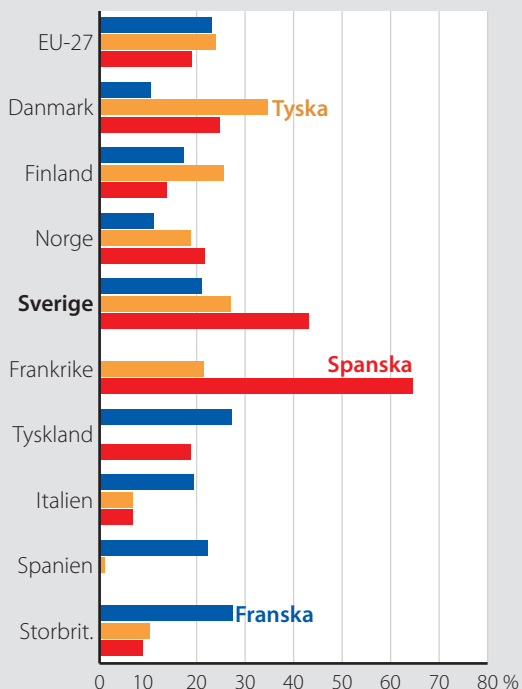
MÅNGA LÄSER TYSKA I DANMARK

Andel elever i **grundskolans** åk 7–9 (motsvarande) som studerat franska, tyska eller spanska som främmande språk läsåret 2009/2010

FRANSKA POPULÄRT BLAND BRITTISKA ELEVER

Andel elever på teoretiska linjer i **gymnasieskolan** (motsvarande) som studerat franska, tyska eller spanska som främmande språk läsåret 2009/2010

FAKTA

Uppgifterna är hämtade från EU:s statistikbyrå **Eurostat** där de flesta uppgifterna finns publicerade i de statistiska databaserna.

EU FRÅGAR EFTER uppgifter om språkstudier under ett enskilt läsår. Det betyder att andelen studerande i ett språk i hög grad påverkas av om eleverna läser ett språk under hela tiden i respektive skolförlopp eller bara under ett eller två år.

SVERIGE har inga säkra uppgifter om hur många som läst ett visst språk under varje enskilt läsår i gymnasieskolan och redovisar därför istället hur många av eleverna som har respektive språk i slutbetyget. Eftersom en del elever inte har läst ett språk alla tre åren blir Sveriges uppgifter överskattade jämfört med de länder som redovisar uppgifter för varje enskilt läsår.

FLERA ANDRA LÄNDER redovisar på samma sätt som Sverige, men att olika länder redovisar på olika sätt betyder att jämförelser är osäkra.

LÄSTIPS

EURYDICE, som är EU:s organ för att sammanställa information om utbildningssystem och utbildningspolitik inom EU/ESS-området, har publicerat

Key data on Teaching Languages at School in Europe – senast år 2008.

Nästa uppdaterade version kommer i september 2012.

Kenny Petersson

arbetar med utbildningsstatistik på SCB
019-17 65 62
kenny.petersson@scb.se

Foto: iStockphoto

EU var tidigt aktivt inom jordbrukspolitiken och statistik över jordbruk var ett av de första områdena som harmoniserades.

INTERNATIONELL STATISTIK:

Jämförbarhet kräver hårt arbete

Många tar för givet att det ska finnas lättillgänglig statistik som enkelt går att jämföra mellan länder, men det krävs mycket arbete för att få till en riktig harmonisering. Inom EU sker arbetet ofta genom lagstiftning.

En harmonisering av statistiken för att göra det enklare att jämföra länder och regioner med varandra har pågått under lång tid. Drivkraften har varit att kunna jämföra ett lands utveckling med andra länder. Detta ger ett mervärde mot att bara kunna jämföra med utvecklingen inom det egna landet. Intresset för jämförbarhet finns både hos politiska beslutfattare och hos medborgare och är ytterst en demokratifråga. Medborgare ska kunna jämföra förhållandena i det egna landet med andra.

360

EU-rättsakter berör Sverige inom statistikområdet.

FÖR SVERIGES DEL har det funnits kontakter och utbyte med de andra nordiska länderna kring statistiken sedan slutet av 1800-talet. Efter andra världskriget breddades samarbetet genom Sveriges medlemskap i FN och OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). Det var dock först i och med Sveriges medlemskap i EU som det riktigt stora harmoniseringsarbetet tog sin början.

INOM EU SKER HARMONISERINGSARBETET i huvudsak via lagstiftning till skillnad från andra internationella organisationer, där man istället kommer överens om rekommendationer. Idag finns närmare 360 rättsakter inom statistikområdet som berör Sverige. Det har gjort att den harmonisering som idag sker av Sveriges statistik, domineras av arbetet inom EU. Ett arbete som

Behovet är tydligt men det finns naturligtvis svårigheter.

Idag finns ett ökat politiskt fokus på EU-medborgarnas levnadsvillkor, vilket leder till ett harmoniseringsbehov av individstatistiken.

Foto: iStockphoto

tar mycket tid i anspråk. 2011 genomförde till exempel personal på Statistiska centralbyrån över 560 utlandsresor, varav cirka hälften var resor till EU-möten, och deltog i mer än 110 olika statistiska arbetsgrupper inom EU-samarbetet.

Att lagstiftning har valts för att harmonisera statistiken beror på den viktiga användningen av resultaten och de konsekvenser det får för medlemsstaterna. Via den EU-reglerade statistiken beräknas till exempel medlemsstaternas avgifter till EU och fördelning av de olika stödfonder som finns inom unionen.

DE FÖRSTA STATISTIKOMRÅDEN som harmoniserades inom EU var den ekonomiska statistiken och jordbruksstatistiken. Arbetet har sedan gått vidare med målet att harmonisera så stora delar av statistiken som möjligt. För närvarande är det stort fokus på det sociala området där EU vill öka sina insatser och därför behöver bättre beslutsunderlag. Behovet är tydligt men det finns naturligtvis svårigheter.

Individstatistiken är kanske svårare än andra områden. En del frågeställningar handlar om hur människor upplever sin livssituation, vilket kan vara svårt att jämföra då det finns kulturella och historiska skillnader mellan länder. Ord kan också ha olika laddning

i olika länder. I Sverige är till exempel SCB försiktiga med att använda begreppet "fattiga", eftersom det är ett ord som kan tolkas på olika sätt. Fattigdom i Sverige kan också vara något helt annat än fattigdom i till exempel Rumänien eller Bulgarien.

Förutom att kulturella och historiska skillnader kan göra det svårt att jämföra mellan länderna, kan det också finnas konflikter mellan nationella behov och internationella. Ett exempel kan hämtas från arbetskraftsundersökningarna (AKU). I Sverige har vi skolplikt till och med 9:de klass. De svenska arbetskraftsundersökningarna omfattade därför tidigare de som är 16 eller äldre. Skolsystemen ser dock olika ut i olika länder. Man har kommit överens om i EU och i ILO (International Labour Organization) att de olika måtten på sysselsättning ska börja från 15 år. För att vi ska kunna jämföra med andra länder får idag även 15-åringar frågorna i AKU. ■

Magnus Häll

arbetar på SCB:s internationella sekretariat
08-506 949 35
magnus.hall@scb.se

"TOTALFELET"

– ett önskemått på osäkerhet

Hur mycket är en statistikuppgift påverkad av olika slags osäkerhet tillsammans? Det är ytterst vad man skulle vilja veta om osäkerheten när man ska använda statistiken. En bestämd siffra på detta går ganska sällan att ge, men det kan vara bra att veta vad man skulle vilja veta.

Osäkerheten i en statistiksiffra består av olika pusselbitar.

Låt oss börja med lite om några av de viktigaste bitarna, innan vi till slut kan försöka pussla ihop helheten.

En pusselbit är *urvalsosäkerheten*, som inverkar när statistiken bygger på ett urval. Den delen är slumpmässig och kommer sig av att statistiken är grundad på svar från ett slumpat urval och inte från hela befolkningen.

En annan pusselbit är *mätosäkerheten*, som beror på osäkerhet i de svar som uppgiftslämnarna ger. En ytterligare bit är *bortfallsosäkerheten*, genom att man inte får svar från alla som man frågar i undersökningen.

TVÅ TYPER AV OSÄKERHET talade vi om i förra avsnittet av Statistikskolan, nummer 1/2012. Den ena typen är *slumpmässig osäkerhet*

och den andra är *bias*, eller systematisk avvikelse. Den slumpmässiga osäkerheten slår uppåt eller nedåt hur som helst. Till biasen däremot bidrar sådant som går åt samma håll hela tiden, underskattning eller överskattning genomgående.

TA SOM EXEMPEL en statistiksiffra på hur stora utgifter för livsmedel som sammanboende med två barn har, i kronor per hushåll och år. Sådana uppgifter finns i statistik över Hushållens utgifter (HUT), i Statistikdatabasen på SCB:s webbplats. Underlaget samlas in genom att hushållen för kassabok över sina utgifter under en mätperiod på två veckor eller så. Där inverkar osäkerhet av flera slag, såsom urvalsosäkerhet, mätosäkerhet och bortfallsosäkerhet.

Mätosäkerheten kan ha både en slumpmässig del och en del

som bias. I exemplet med livsmedelsutgifter finns mätosäkerhet genom att uppgiftslämnarna kan ha svårt att vara fullkomligt noggranna i noteringarna av inköpen. Detta kan delvis slå slumpmässigt. Osäkerhet som drar åt ett visst håll kan till exempel bestå i att ett eller annat kiosinköp glöms bort.

FELMARGINALER eller osäkerhetstal finns som regel siffror på i statistik som bygger på urval. Felmarginalen syftar främst till att visa urvalsosäkerheten, men i praktiken täcker den mera. För den innehåller normalt all den slumpmässiga osäkerheten. Det kan vara bra att komma ihåg.

Felmarginalen innehåller alltså även den slumpmässiga delen av mätosäkerheten. Vidare ingår en slumpmässig del av osäkerheten i kodningen, när man klassificerar svaren om

till exempel vilka varor som har köpts.

FÖR ATT FÅ MÅTT i siffror på osäkerheten är vi ett stycke på väg med felmarginalen, som visar den slumpmässiga typen av osäkerhet. Vårre är det med den andra typen av osäkerhet, nämligen biasen.

Biasen får man i regel inte mått på, i löpande statistiska undersökningar. På sätt och vis ligger det i sakens natur att det är så. För om man hade känt till säkert hur stor biasen är och åt vilket håll den går, så kunde man ha räknat bort den från statistikresultaten.

ATT SKATTA MÄTBIASEN finns det ändå vissa möjligheter till med särskilda studier. Ett sätt är att återkomma till uppgiftslämnarna någon vecka eller så efter

Detta totalfel går naturligtvis inte att räkna ut praktiskt, eftersom man inte har någon ideal undersökning att jämföra med.

att de svarade, och då ställer man samma frågor en gång till.

Om då en uppgiftslämnare ger samma svar båda gångerna på en fråga, så anser man att svaret är "sant" och visar det verkliga förhållandet. Om däremot svaret inte blir detsamma båda gångerna, så frågar man en tredje gång och försöker reda ut det sanna svaret. Så får man för varje svarande ett svar som kan anses vara sant. Detta betyder sant i en teknisk mening, att man har blivit så säker på svaret som det går med en måttlig arbetsinsats.

Sedan kan man räkna statistik på två sätt parallellt, nämligen dels med de först insamlade svaren, dels med de sanna svaren. Skillnaden mellan de två resultaten blir ett skattat mått på mätbiasen. Den här metoden är dyr och besvärar uppgiftslämnarna genom den dubbla insamlingen,

så därför används den ganska begränsat.

FLERINDIKATORMODELLER är en annan ansats att komma åt mätosäkerheten och mätbiasen. Ta som exempel en undersökning med ett flertal frågor om arbetsmiljön. Med en analysmodell kan man räkna fram mått på ett mindre antal underliggande faktorer om arbetsmiljön, rensat från mätosäkerheten genom att svaren på liknande frågor utnyttjas tillsammans i beräkningen.

OSÄKERHETEN TOTALT i en statistiksiffra, vad skulle man mena med det? *Totalfelet* är ett begrepp som avser att fänga detta. Det är i regel inget som går att räkna ut i siffror, men begreppet är ändå nyttigt som idé.

Något man kan tänka sig teoretiskt men inte göra är en ideal statistisk undersökning. Det

skulle vara en undersökning som är perfekt planerad och fungerar utan några osäkerhetsmoment, helt enligt planen. Där skulle man fråga alla som undersökningen avser, man skulle få svar från alla, och de svarande skulle fatta frågorna precis så som är meningen.

Totalfelet i en statistiksiffra kan man då uppfatta som skillnaden mellan den siffran och den motsvarande siffran från en sådan här ideal undersökning. Detta totalfel går naturligtvis inte att räkna ut praktiskt, eftersom man inte har någon ideal undersökning att jämföra med.

MEDELKVADRATAVVIKELSEN

är däremot något man ibland kan skatta i siffror, om man har lyckats få tag i siffror på biasen genom särskilda mätningar. Medelkvadratavvikelsen sammanfattar mått på den slump-

mässiga osäkerheten och på biasen.

Ett intressant tal är *kvadraten ur medelkvadratavvikelsen*, för det talet ger ett mått på hur stort totalfelet kan väntas vara. Där ska i princip all osäkerhet ingå, både slumpmässig och systematisk (bias).

Mera regelmässigt i statistikpresentationen går detta mått på osäkerheten inte att redovisa, för då skulle man behöva använda mått på biasen som oftast saknas. Det är ändå bra att tänka på att felmarginalerna som redovisas inte fångar all osäkerhet. ■

Martin Ribe

är metodstatistiker
på SCB
08-506 948 54
martin.ribe@scb.se

VAR TREDJE BUSSFÖRARE FÖDD UTANFÖR NORDEN

YRKEN Bagare och konditorer är det yrke som har högst andel födda utanför Norden, 46 procent. På fjärde plats kommer buss- och spårvagnsförare där var tredje är född utanför Norden.

Källa: SCB, www.scb.se

317

personer har
omkommit och
3 215 skadats svårt
i vägtrafikolyckor
de senaste tolv
månaderna.

Källa: Trafikverket,
www.trafikverket.se

STORSTÄDER DRAR TILL SIG HÖGUTBILDADE

UTBILDNING Storstadskommuner och residensstäder har en större andel högutbildade än riksgenomsnittet. Majoriteten av kommunerna med allra högst utbildningsnivå ligger i Stockholms län. I åtta av kommunerna i Stockholm har 30 procent eller mer av befolkningen minst treårig eftergymnasial utbildning.

Källa: SCB, www.scb.se

Foto: iStockphoto

Barnen utsatta när städer växer

Mer än en miljard barn bor i dag i någon av världens städer. Inom några år kommer, för första gången i historien, majoriteten av alla världens barn att växa upp i städer, en del av dem i slumområden. Barn som bor i städernas slum, hör till de allra mest utsatta. De saknar ofta de allra mest grundläggande rättigheterna när det gäller hälsa, utbildning och utveckling. I genomsnitt var tredje stadsinvånare bor idag i slumområden. I Afrika är samma siffra betydligt högre, där bor sex av tio invånare i städerna i slumområden och kåkstäder.

Källa: UNICEF, www.unicef.org

*Sveriges
kommuner
erbjuder
cirka 60 000
sommarjobb
till ungdomar
i år.*

Källa: Sveriges kommuner
och landsting, www.skl.se

FORTSATT UPPÅT FÖR SVENSKA HUSHÅLL

EKONOMI Den ekonomiska standarden för Sveriges hushåll har ökat kraftigt under 2000-talet. Ökningen har dock inte varit lika stor för alla och inkomstskillnaderna har blivit större. Barn har haft en bättre utveckling än pensionärer, och utrikes födda har inte haft lika stor ökning som de som är födda i Sverige.

Källa: SCB, www.scb.se

11 %

av de svenska bilarna
är miljöbilar.

Källa: Trafikverket,
www.trafikverket.se

6,2%

av fritidshusen i Sverige
har utländska ägare.

Källa: www.scb.se

VI FÖDER FÄRRE BARN

BARN Efter elva år av ökat barnafödande minskade fruktsamheten i Sverige 2011. Skillnader i barnafödande mellan år kan bero på en rad saker, men minskningen under förra året ska sättas i relation till 2010 års relativt höga siffror. Då föddes 115 641 barn. Under 2011 föddes 111 770 barn, vilket är i nivå med 2009. Som alltid föddes fler pojkar än flickor.

Källa: SCB, www.scb.se

Förstagångs- mammor

och -pappor i Sverige, var förra året i genomsnitt 28,9 respektive 31,5 år.

Källa: SCB, www.scb.se

SÄMRE PSYK- VÅRD FÖR ÄLDRE

HÄLSA Psykiskt sjuka äldre får inte tillgång till specialiserad psykiatrisk öppen- och slutenvård i samma utsträckning som yngre personer. Det är också ytterst ovanligt att äldre personer erbjuds samtalsbehandling som till exempel KBT.

Källa: Socialstyrelsen, www.socialstyrelsen.se

VAR TIONDE KVINNA

undviker att gå ut ensam på kvällen

Andelen personer som känner sig otrygga har minskat från 21 till 16 procent de senaste åren. Trots minskningen visar de aktuella resultaten att 360 000 kvinnor i åldern 16–79 år, 11 procent av kvinnorna, inte går ut ensamma sent på kvällen för att de känner sig otrygga. Störst är otryggheten i storstäderna.

Andelen som känner sig otrygga vid utevistelse en sen kväll eller inte går ut på grund av otrygghet. 2011

procent

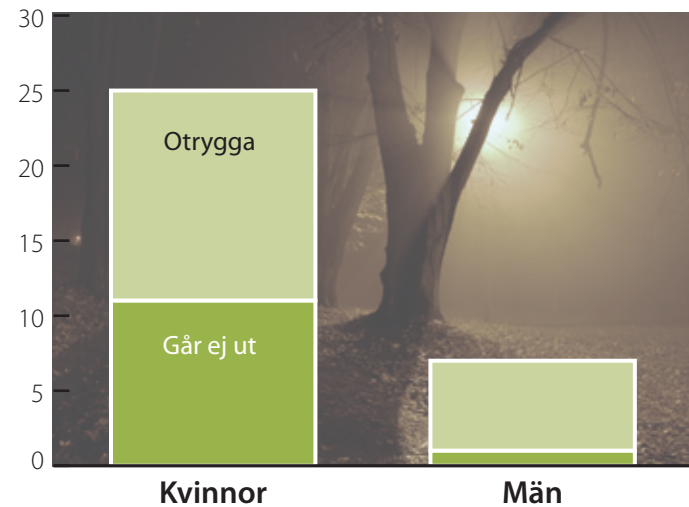

Foto: iStockphoto

Källa: Brå, www.bra.se

FLER SOCIALA FÖRETAG

ARBETE Allt fler personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden får jobb i sociala företag. I dag finns 268 sociala företag i Sverige, en ökning med 79 procent sedan 2008.

Företagen har verksamhet i branscher som försäljning, hotell och restaurang, hushållsnära tjänster och bygg- och fastighetsservice och har som mål att integrera människor i samhälle och arbetsliv. Flest sociala företag finns i Västra Götaland.

Källa: Tillväxtverket, www.tillvaxtverket.se

470 200

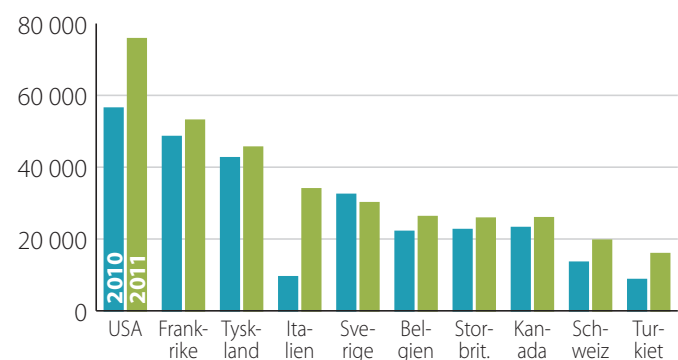
barn var hösten 2011 inskrivna i förskolan, en ökning med 150 000 barn på tio år.

Källa: Skolverket, www.skolverket.se

Stor ökning av asylsökande till södra Europa

441 300 personer sökte asyl i något industriland år 2011 jämfört med 368 000 under 2010. Den största ökningen, 87 procent, hade södra Europa. Den största delen av ökningen var personer som kom med båt. USA är det land som tar emot flest asylsökande, 74 000 personer förra året, medan Europa tog emot 327 000. Flest asylsökande kom 2011 från Afghanistan, Elfenbenskusten, Libyen, Syrien och Tunisien.

De tio största mottagarländerna för asylsökande 2011

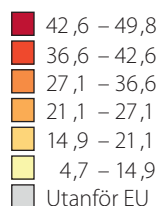

Källa: UNHCR, www.unhcr.org

Grekerna nöjdast med hälsan

Andel som upplever att deras hälsa är "mycket bra". EU samt Norge och Island, 2010

undersökningen av inkomster och levnadsvillkor (EU-SILC) tillfrågas européer om hur de själva upplever sin hälsa.

Grekland, Irland, Cypern och Island är de länder där flest, över 40 procent, upplever sin hälsa som mycket bra. Även många svenskar upplever att de har mycket bra hälsa, 37 procent.

Det är stora skillnader mellan de länder där många upplever att de mår mycket bra och de länder där få har samma upplevelse. I Lettland, Litauen, Portugal och Estland är det under 10 procent som uppgett att de har mycket bra hälsa.

Skillnaderna mellan länderna minskar om man slår ihop de som upplever sin hälsa

som "mycket bra" med de som upplever hälsan som "bra". Sakerligen är måttet ett uttryck både för hur vi förhåller oss till vår hälsa och hur olika vi européer uttrycker oss.

